

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 17. De magno Charitatis mandato, & de Christo D.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

DOMINICA XVII.

POST PENTECOSTEN.

DE MAGNO CHARITATIS MANDATO.

ET DE CHRISTO FILIO DEI.

Quid est mandatum magnum in lege? Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Matth. 22.

CUM varias quæstiones Christo Domino Pharizæi proponerent, hac sola mente ut quid in ipso carpi posset, aucuparentur, tum visum est uni ex ipsis se callidè rem promoturum si de primo mandato quæstionem excitaret. Non enim subdolos ignorabat quodnam illud esset primū mandatum, sed quia Christus se filium Dei ac Deum esse dicebat, mens erat interrogantis Pharizæi dare Christo ansam explicandi de se mandati, seu ad se referendi, quasi esset ille Dominus Deus qui ex toto corde esset diligendus: quod quidem si auderet pronuntiare, tum vel ridiculus haberetur, vel blasphemus, vel impius, qui quod nefas erat, auderet Scripturis sacris & Divinis mandatis aliquid addere. Hoc est tentasse Dominum, hoc est excitasse illum ad dicendum aliquid quo implicaretur, hoc est quod ait Evangelista: *Et interrogavit eum unus ex his Legis Doctor, tentans eum: Magister, quid est mandatum magnum in lege?* Tum porro Dominus ipsum unum legis textum proferens, ait illi. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis univèrsa lex pendet & Propheta.*

Dout. 6.

At verò ut intelligerent ipsū non latere quod clanculum molirentur, atque ut ipsimet ex Scripturis clarè agnoscerent & profiterentur Christum illum, sive quem expectabant Messiam, non minus futurum Deum quam hominem, congregatos simul omnes Pharizæos interrogavit Dominus: *Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est? Dicunt ei, David. Ait illis: Quomodo ergo David in Spiritu vocat eum Dominum dicens: dicitis Dominus Dominus meus meus*

*sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? Et nemo poterat ei responderi Verbum: nequa usus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare. Quia videlicet se videbant ita urgeri sua propria confessione, ut jam dubitare non possent quin ille esset Deus quem David Rex vocaret Dominum suum: nam filius præsertim nondum natus non solet vocari Dominus à Patre præsertim rege, unde restabat concludere Christum esse plus quam hominem, & esse filium Dei ac verum Deum. Sicut enim David dicens, *Dixit Dominus, intelligebat Deum, sic dum diceret, Dominus meus, non aliud intelligebat quam ipsum Deum, licet is alius ab alio esset, personâ non substantiâ. Atque hæc ad intelligentiam Evangelij hodierni, unde quam plurimæ Veritates Præcticae possunt trui.**

Prima ex subdola Pharizæorum mente.

Væ duplici corde.

Ratio fusè declarata videri potest in 1. parte, Feria sexta infra Hebdomadam 3. post Epiphaniam, ubi quæcumque spectant ad salutarem cum Directore Communicationem de Conscientia, referuntur.

Secunda, ne quis suam excuset malitiam prætextu boni finis, seu rectæ sibi propostæ Intentionis:

Non sunt facienda mala, ut evadant bona.

Habetur in eadem prima parte, die secunda Januarij.

Tertia, circa quæstionem de mandato magno.

Qui

Qui non satis auder in magnis, nimis auder in parvis.

Declaratur in 2. parte, Feria 5. infra Hebdomadam Pentecosten.

Quarta & consequentes de primo ipso mandato: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.

Aurum ignitum est amor Dei, in quo non tam ardor quam puritas queritur.

Non vivitur in amore Dei, sine dolore.

Nunquam est Dei amor otiosus.

Amor non nisi amore compensatur.

In 1. parte, infra Hebdomadam Adventus tertiam.

Aur nullam cordis partem, aut toram debes Deo.

In eadem 1. parte, die 4. Januarij.

Nisi quod monet Sapiens, omnia custodia servas cor tuum, non omnino servas,

Tantum proficies, quantum a te deficies.

Est quidem certum in Charitate unionem esse perfectionis: sed non est certo dicenda hæc Charitas, neque hæc unio, nisi in obedientia quæ dicitur Charitatis.

In eadem 1. parte, Feria 4. 5. & 6. infra Hebdomadam 4. post Epiphaniam: Quæ ad proximè sequentem Dominicam forte aptius reservari possent.

Hæc sponsæ fides est, ut sicut neminem præter sponsum velit diligere, ita velit à nullo diligi.

Sabbato infra Hebdom. 6. post Epiphaniam.

Aur nulla aut tota est Charitas in agendis, sicut fides in credendis.

In 2. part. Fer. 4. infra Hebdom. 4. post Pascha, Cura rerum minimatum rem procurat omnium maximam.

In 3. parte, Sabbato infra Hebdomadam 4. post Pentecosten.

Quò minus Concupiscentiæ mortificabis, eò magis à Concupiscentia mortificaberis.

In eadem 3. parte, Feria 4. infra Hebdomadam quintam.

In qua etiã parte videri potest Feria 4. infra Hebdomadam septimam, ubi de dilectione penitentis asima, & alibi plura Verbo *Charitas*.

Inquirenti Deo cur voluntatem ipsius non facias, hoc unum infame respondendum habes, Nolo.

In 4. parte, Feria 5. infra Hebdomadam decimam octavam post Pentecosten.

Quæ spectant autem Charitatem proximi, simul habes collecta in 3. parte, Dominica 12. post Pentecosten.

ADDI verò possunt illis superioribus alibi declaratis Veritatibus, hæc sequentes, huic loco magis propriæ,

Non quantum, sed ex quanto fiat, quidquid fit, querit Deus.

RATIO EST, Quia Deus à nobis querit maxime diligi. Hic est enim finis præcepti, Charitas de corde puro, ut ait Apostolus. Et post enumerata omnia beneficia quibus populum suum Deus abunde cumula verat, sic Moyses semper concludit: Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus petis à te nisi ut times Dominum Deum tuum, & ambules in viâ eius, & diligas eum ac servias Domino Deo tuo, in toto corde tuo, & in tota anima tua. Et certè cum nihil sit excellentius charitate, quid est quod magis velle possit Deus? Nam si quid aliud esset quod magis vellet, tum illud esset excellentius Charitate.

1. Tim. 3.

Deut. 10.

SED quando fit aliquid propter Deum, magis demonstratur diligi Deum ex quanto illud fiat, quàm quantum fiat. Nam cum dicitur quantum, dicitur opus externum ut orare, ieiunare, pati ad verbera, misereri aliis, elemosinas facere, condonare iniurias & alia misericordiæ opera exercere. Cum autem dicitur, ex quanto, non tam spectatur opus externum quàm operantis animus, Cordis affectus, seu voluntatis propensio, quæ prout magis aut minus affecta fuerit, tunc ex quanto quid fuerit factum dicitur, ut ex quanto affectu orer, jejundet, & alia bona faciat, vel mala patiat.

tur. Jam verò quis nesciat in hoc interiori affectu magis spectari charitatem, quam in exteriori quovis opere? Quis nesciat ex duobus idem opus externum præstantibus, tantò aliud præstare alteri, quantò ex illis alteruter magis affectus fuerit? Imò quis nesciat tantum minus externum opus semper præstare majori, quando fit ex majori corde, & animo lubentiori? Cur ita porò nisi quia tantum major præstatur dilectio, cum quid ex magno corde fit, quam si quid tantummodo magnum fiat? *Det vobis cor omnibus ut colatis eum, & faciatis eius voluntatem corde magno, & animo volenti.* Hoc est qui multum diligit Deum, & quantum fuerit illud multum ex quo aliquid fit, hoc est quod Deus spectat, non quantum fuerit illud quod fit, David saltando placuit Deo, inquit S. Bernardus, non propter saltum, sed propter affectum. Similiter & mulier quæ unxit pedes Domini, laudata est à Christo, non quia unxit, sed quia amavit, & quia quod habuit, hoc facit, in eo justificata est. Quibus & adde viduam quæ à duobus obolis tam insignem retulit commendationem, ut quibus, umq; aliis præferretur. O singulare pauperum ac infirmorum solatium, qui licet nihil habeant quod præstare Deo possint, Cor tamen habent quo possint Deum diligere, & quo magis delectatur Deus quam quovis opere!

2. Macch. 1.

In prefat. ad fratres de monte Dei.

Luc. 21.

1. 1. de imit. Chr. 1. 15.

QUAMOBREM constat Veritas: Non quantum, sed ex quanto fiat, quidquid fit, quærit Deum. Quia quærit potissimum diligi, quod fit magis corde quam opere, nisi opus ex corde manet. Sine Charitate opus externum nihil prodest, ait pius ille Author qui pietate sua satis est notus, quidquid autem ex Charitate agitur, quantumcunque parvum sit & dispicuum, totum efficitur fructuosum. Magis siquidem Deus pensat EX QUANTO QUIS AGIT, quam quantum quis facit. Multum facit, qui multum diligit. Et post pauca, stupendum sane quod dicit, quodque jam supra declaratum est: Sæpe videtur esse Charitas, & est magis carnalitas; Vide in 2. parte, Feriam 4. infra Hebdomadam 5. post octavam Paschæ.

Sicut autem infirmis & egentibus hinc solida est Consolatio, quod non minus possint si velint quam si potentes & validi essent cum possint Deum diligere: sic planè nisi velint, nisi Deum ex toto corde diligant, nihil legitime possunt prætere. Nihil enim quæritur quod non possint & quod non debeant, nihil quæritur quo sint pauperiores dando, imò quo ditescant tantò magis quanto amplius dabunt, etiam nihil dando. Nam, ut ait S. Augustinus, coronat Deus intem-

In P. 10.

per voluntatem ubi non invenit facultatem. Nemo dicat, non habeo, Charitas non de sacculo erogatur, Quia quidquid dicimus, & quidquid diximus, & quidquid dicere potuerimus, vel nos, vel post nos, vel qui ante nos, finem non habent nisi Charitatem.

O verè pretiosam charitatem quæ sine ullo datur pretio, & nunquam sine pretio exercetur!

Diminutio Cupiditatis, augmentum est Charitatis.

RATIO EST, Quia cordis augmentum est augmentum charitatis id est, quo minus de toto corde detrahatur, aut quo magis totum sibi cor redditur, ut totum Deo deur, tantò verius augetur charitas. Fit enim purior; & quo est purior, eò est major. Nam si charitas de corde puro est, quo magis cor erit purum, purior & major erit charitas.

Sed diminutio cupiditatis est augmentum cordis quo nempe sensu dictum est tunc augeri cor nostrum quando redditur sibi, tum Deo quæ parte fuerat à se distractum. Sic autem sibi redditur diminutione cupiditatis; nam sola cupiditas illud distraherat, tantumq; de toto sustulerat, quantum affixit creaturæ, contra vel præter ordinem à Creatore præstitutum, Congulatū est sicut lac cor eorum, Ps. 118. id est, contractum circa objectum concupiscentiæ.

Sic igitur diminutio cupiditatis, augmentum est charitatis, ut è contra:

Augmentum Cupiditatis est diminutio Charitatis.

Quia tantò magis diminuitur charitas, quanto minus de toto corde formatur. At quæto magis augetur cupiditas, tantò minus de corde restat quo formetur charitas. Ergo & augmentum cupiditatis est diminutio charitatis. Unde quanta sit sollicitudine cupiditas reprimenda, tam manifestè patet, quàm ipsa charitas est colenda. Purga ergo amorem tuum, inquit S. Augustinus, aquam fluentem in cloacam, converte ad hortum. Quales in P. 30. impetus habebas ad mundum, tales habens ad Artificem mundi. Non vobis dicitur, nihil ametis; absit. Pigri, mortui, detestandi, miseri eritis, si nihil ametis. Amate, sed quid ametis, videte. Amor Dei, amor proximi, Charitas dicitur. Amor mundi, amor huius sæculi Cupiditas dicitur. Cupiditas refranatur, Charitas exiisetur. Et alibi: Quia radix omnium malorum est Cupiditas, & radix omnium bonorum est Charitas, & simul amba esse non possunt.

Hom. 1. in 1. p. 50.

sunt; nisi una radicitus evulsaverit, alia plantari non poterit: sine causa aliqui conatur ramos incidere, si radicem non contendit evellere. Id est, moderari & refranare, ut in sequentibus declaratur.

Cupiditas non refranata, rapina quaedam est in holocausto, & sacrilegium.

Qui abominaris idola, sacrilegium facis? Rom. 2.

RATIO EST, quod detrahens partem aliquam holocausti, vel rem Deo sacram suffragari, rapina est, & sacrilegium. Nihil hic dubij.

Sed cupiditas non refranata, detrahit partem aliquam holocausti, nempe rem Deo sacram suffragatur. Quid est enim cupiditas non refranata, nisi prava cordis affectio? Quid porò prava cordis affectio, nisi tanta cordis à divino amore detraçtio quanta est eiusdem cordis circa rem creatam pravitatis? At nonne cor tuum, cor Deo sacram est? Nonne totum sibi Deus vult consecratur, quando ex toto corde vult diligit? Nonne ipsa dilectio velut sacrificium cordis est & holocaustum? Ac proinde quis non videt quod qui partem cordis sic detrahit, ut det illam creaturæ, partem aliquam holocausti detrahit, & rem Deo sacram suffragatur? rapina nolle concupiscere.

NONNE igitur cupiditas non refranata, rapina quaedam est in holocausto, & sacrilegium? Quid hic dubij vel difficultatis? An negabis cor tuum, rem esse sacram? Negares primum præceptum quo iuberis cor tuum totum illi dare, dedere, consecratur. Sicut ego hodie præcipio tibi in toto corde tuo. Negares te esse Christianum; id est, unctum & signatum in Spiritu sancto, & caractere numquam delendo, quo te singulariter esse Deo sacram constat in omnem æternitatem. In quo signati estis in diem redemptionis. Negares te à Christo redemptum quo te redemptionis titulo tam verè Christi totus es quam te totum verè meretur tale redemptionis pretium. Non estis vestri, Empti enim estis pretio magno.

Quid præterea non apertum, non obvium, & non planum? Quid familiarius in Scripturis & Patribus quam quod sacrificium salutare est attendere mandatu, & discere ab omni iniquitate? Sed quid propius ad rem nostram quam quod à sancto Marco refertur de illo Scriba qui Dominum interrogaverat, quodnam esset primum

Haynsius pars quarta.

mandatum, & Domini responsum amplectens, hoc ipsum primum mandatum majus esse omnibus holocaustis & sacrificiis affirmavit? Sic quippe observat Beda, gravem tum inter Scribas & Phariseos questionem fuisse, alius hostias & sacrificia legalia, alius fidei & dilectionis opera præferentibus, in qua iste sententia erat, quem Dominus Jesus laudavit, ac illi dixit: Non es longè à regno Dei. Quod unum porò superest, An id ignoras quod toties decantatum est à sanctis Patribus, per primum præceptum quo totum à nobis exigitur, nullam in res alius divisionem admitti: quantumque in hac inferiora insuperis, tantum necesse est ut demas de toto; Hæc sunt expressa sancti Basilij verba, quibus sublebens S. Augustinus ait, quæcumque modicam aliam dilectionem esse velut rivulum, cuius derivatione minuitur illa Dei dilectio.

Quapropter nihil est quod hic intellectum remoretur, quo semel ita persuaso, quid verò esse possit quo voluntas reluctetur? Quid est quod omnem cupiditatem non refranet cum Gratia, cum cupiditas non refranata tale sit probum quale esset rapina in holocausto vel sacrilegium? Nonne idcirco dictum à Domino: Ego Dominus diligens iudicium & odio habens rapinam in holocausto? Nonne idcirco Apostolus: Tu qui abominaris idola sacrilegium facis? quasi diceret tuo te ore iudica, tuo te ore condemna. Quid censes de Idolo, quid de rapina, de sacrilegio? nonne illa execraris, nonne penitus abominaris? Cur non sic ergo pravam cupiditatem quæ non est minus sacrilega in modica cordis parte detrahenda, quam in ipsis immolatarum olim hostiarum detraçtis partibus? Non est quidem tam immane sacrilegium; sicut furtum assis non est tale furtum quale est nummi aurei: sed tamen furtum est. Ita propterea, esto, cupiditas in te parva non sit ingens sacrilegium; sacrilegium tamen est, sacrilegium concupiscendo facis: unde si nolles altem furari, licet non sit furtum magnum: cur non vis refranare cupiditatem, licet non sit ingens sacrilegium in ea relaxanda? Ephraim, quid mihi ultra idola! ABICITE Deos alienos qui in medio vestri sunt, & mundamini.

Quod si de graviori ageretur culpa, tunc illud etiam gravius sequeretur quod cerè multum expendi debet:

In levi quidem cupiditate, pars aliqua nostri cordis detrahitur;

In gravi verò, totum Cor Deo perit.

G

RATIO

In Ps. 118.

L. I. De B.

Chr. c. 21.

Is. 61.

Rom. 21.

Osee 4.

Gen. 35.

RATIO EST, quia tunc Deo cor hominis totum perit quando tota divina perit charitas. Sed in gravi cupiditate qua est lethalis culpa, perit tota divina charitas. Ergo & totum hominis cor Deo perit.

In prima propositione tria essent distincte declaranda. Primum quid sit aliquid perire Deo, nihil enim proprie potest illi perire, cum in se omnia sic contineat ut sicut à se non potest dividi, sic neque ab illo creata omnia, nisi quæ ipse in nihilum reduxerit. Dicitur tamen moraliter illi hoc perire, quod non attingit finem suum, ut cum homo damnatur, perit Deo, quia sic à suo fine excidit, sic nec possidetur à Deo, nec homo possidet Deum qui erat ultimus finis hominis.

Secundò quid sit divina charitas, nempe illa virtus Theologica qua super omnia Deus diligitur propter seipsum, quæ homo se illi plene subjicit, referendo ad ipsum tamquam ad ultimum finem sua omnia, & præceptorum eius regulam sequendo in omnibus. Sic disertis verbis D. Thomas.

2. 2. q. 24. a. 12.

Tertio denique, tunc hominis totum cor Deo perit quando perit hæc tota charitas, quia perit humani cordis supernaturalis finis qui erat diligere Deum super omnia, & sese illi subicere in omnibus, sicut per illam charitatem potest & debet diligere & sine qua non omnino potest. Esto dilgat Deum naturali quodam sensu & motu sine illa charitate; Non est diligere Deum, sic tantum naturaliter in eum affici sicut in bona nostra creata; non est tunc diligere Deum super omnia, non est sese illi subicere, non est ad illum sua referre omnia, non est denique finem illum attingere ad quem est hominis cor conditum, & cordi d'ffusa charitas per inhabitantem spiritum sanctum qui datus est nobis. O vere Divina charitas, quæ cor ipsum humanum, Divinum redditur!

impria.

Sed in gravi cupiditate qua est lethalis culpa, perit hæc tota Divina Charitas. Primum enim ut ait S. Thomas, cum sit virtus non naturalis, nec æqua sita, sed à Deo infusa, sic à Deo infunditur ut semper ex actione Dei infundentis dependeat sic autem se Deus habet in infusione & conservatione charitatis, sicut sol in illuminatione aëris, unde sicut lumen statim cessaret esse in aere si quod obstaculum poneretur illuminationi solis, sic charitas statim desinit esse in anima per obstaculum eius influentia quod à peccatore ponitur seu à peccato quod est illi omnino contrarium. Eam charitas quæ Divina est amicitia tam necessario exigit Divinam à nobis fieri voluntariam, ut si eam volumus facere non sit charitas nõ

sit amicitia; peccare autem lethaliter nihil aliud est quam nolle facere Divinam illam voluntatē; unde peccatum & charitas sese ita expugnant ut Mors & vita; *Qui non diligit manet in morte.*

Deinde vero cum Charitas inseparabili nexu jungatur illi gratiæ quæ sanctificans dicitur, & quæ peccato mortali deperit: nonne & simul oportet Divinam illam perire charitatem? *Evacuati estis à Christo, à gratia excidistis.*

Denique cum charitati debeatur æterna vita quam ipse qui non mentitur promisi dicens: *Si quis diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum & manifestabo ei meipsum.* Peccato vero mortali certa sit & æterna pœna, si charitas & peccatum simul esse possent, simul Idem homo vita & morte æterna dignus esset, quod admitti non debet. *Evigilabunt alij in vitam æternam, & alij in opprobrium ut videant semper.* R. E. D. D. E. T. unicuique Deus secundum opera eius: *is quidem qui secundum patientiam boni operis in corruptionem quarunt, vitam æternam; is autem qui credunt iniquitati, ira & indignatio.*

O quanta utriusque disparitas!
In gravi ergo cupiditate quæ est lethalis noxa, totum cor hominis Deo perit, quia tota perit charitas sine qua cor humanum non potest Deum diligere, nec suum illum finem attingere cui consequendo creatum est, quod est perire Deo sicut & Deus ipsi perit, quod est ad nihilum sese redigere, quod est se à summo Bono in summum malum lubrare. *Perditio tua Israel? SOLVS portabis malum.*

Neque sibi quis palpet de pio quodam Divinitatis sensu quem semper peccator videtur retinere, tale est enim bonum, Deus ut vel eius inimici non possint dissimulare penitus; Sed tale est malum prava cupiditas, ut quantumcumque bene de Deo Pravi sentiant, non possint tamen Deum diligere quamdiu sic pravi sunt. *Cognovi vos, ait illis Dominus, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. IPSE novit quid sit in homine. Ipse novit quid sit Deum diligere; Ipse novit quid sit hominem suo illud sensu; suo falli iudicio. Posuerunt adversum me mala pro bonis, & odium pro dilectione mea.* Tantum abest ut possit amor Dei cum peccato simul in uno corde quiescere, quin potius ubi patet peccatum quod non statim expiatur, ibi quoddam latet Dei odium; ibi quædam in Deum facta vitia quæ non sentitur, quia puderet, sed inimo latet quia peccator vellet si posset, Deum de medio tollere, nam vellet illum vel nescire suum pecca-

Serm. De iur. Div.

1. Ioh. 5.

Gal. 5.

Ioh. 14.

Dan. 12. Rom. 2.

Os. 13. Ps. 9.

Ioh. 9. Ib. 3.

Ps. 107.

peccatum, vel non posse vindicare, quod est
 velle Deum non esse, sicut alibi ex sancto Ber-
 nardo dictum est; satis modo tibi sit, ubi de di-
 ligendo Deo agitur ex toto corde tuo, sic ex-
 cludi necesse est omnem inordinatam de corde
 cupiditatem, ut si quidem levis sit, non de toto
 corde Deum diligas, sed ex parte tantum; si autē
 gravis cupiditas fuerit; tu nulla prorsus ex par-
 te diligas. *Qui habet mandata mea & servat ea,*
illo est qui diligit me. Quasi diceret, multi quaerūt
 quid sit Christū diligere, multi fingunt se id vel-
 le, multi propterea vel multa dicunt vel faciunt;
 sed de his nemo deinceps ambigat; qui habet
 mandata mea & servat ea, qui se à quovis pec-
 cato continet, ille est & non alius qui me diligit.
Quid tibi videtur de Christo, cujus est filius?
 an potest decipi vel nos decipere? an potest pec-
 cato cohabitare, an potest peccatum in corde

tuo non videre? an potest illud videndo non
 inerepare! Quid tibi rursus videtur de Christo
 An satis dignus corde tuo toto, vel aliqua tantū
 ejus parte? Quid diligis in creatura quod in illo
 non sit certius & amabilius? Uige hunc affe-
 ctum per singula quæ cogitari possunt amabilia
 & nihil prorsus reperies amore dignum, quod
 non sit in Christo dignius: aut si quid in Chri-
 sto non est, hoc ipso non est amabile; nam ipse
 est non modo totus amabilis & desiderabilis,
 sed totus ipse est amor noster, & totus deside-
 raria, quia sic exhaurit amorem nostrum ut nil
 super sit aliis, nisi quantum ipse permittit.

Vide & infra, Feria 4. infra Hebdomadama
 decimam nonam.

*Qui solutior & laxior est vita, nec Chri-
 stum, nec Deum novit.*

HAC HEBDOMADA, cum nobilis Adolescens audivisset à Domino si per-
 fectus esse vellet, sibi relinquendas esse opes, mærensque recessisset, spreto Chri-
 sti consilio; tum Dominus multa in affectus divitiarum inordinatos, multa in eo-
 rum Gratiam qui his affectibus renuntiarent, dixit, Matthæi decimo nono, Mar-
 ci decimo, & Lucæ decimo octavo. Ex quibus conformes eruentur Veritates, ad
 quoslibet inordinatos affectus perpurandos, qui comparandæ salutis & perfe-
 ctioni tantillum obstant.

FERIA SECUNDA.

INTERROGANTI CHRISTVS ADOLES- CENTI, RESPONDET:

Vnum tibi deest. Marcio.

VERITAS PRACTICA.

Verendum, ne quod tibi deest ad perfectionem,
 desit etiam ad salutem.

RATIO EST, Quia quod tibi deest ad perfectio-
 nem, est affectus quidam inordinatus.

Sed verendum ne affectus ille inordinatus desit et-
 iam ad salutem.

Ergo & quod tibi deest ad perfectionem, verendum
 est ne simul etiam ad salutem desit; ac proinde
 diligentius prospiciendum.

I. PUNCTUM.

VT ab ipso rei gestæ exordio considera-
 tionem inchoemus, sic sanctus Marcus
 inter alios, observatis quibusdam cir-
 cumstantiis, Et cum egressus esset Iesus in
 viam, procurrens quidam genu flexo ante eum, roga-
 bat eum: Magister bone, quid faciam, ut vitam æ-
 ternam percipiam? Iesus autem dixit ei, quid ego di-

cis bonum? Nemo bonus nisi bonus Deus. Præcepta
 nosti? Ne adulteres, ne occidas, ne fureris, ne fal-
 sum testimonium dixeris, ne fraudem faceris, ho-
 nora Patrem tuum & matrem. At ille respondens
 ait illi: Magister, hæc omnia observavi à juven-
 tute mea. Iesus autem intusit eum, dilexit eum
 & dixit ei: Vnum tibi deest.

Hæc modo hæreamus, & perpendamus quan-
 tæ spei esset hic Adolescens qui omnia Dei præ-
 cepta servarat, qui singulari studio suæ salutis
 Dominum convenerat, à quo singulariter respec-
 ctus & dilectus fuerat, qui uno verbo Deum sibi
 loquentem videbat & audiebat: & tamen, ô Di-
 vina Judicia, quàm parum aut nihil profecerit
 ex hoc colloquio, infaustus declarabit exitus,
 Quin & de eius salute dubitandi locū satis aper-
 tum nobis relinquunt verba Christi, quæ post e-
 ius abscessū protulit: *Quàm difficile qui pecunias*
habens in

in regnum Dei introibunt. Undenam hoc, cum si quid illi deesset, non ad salutem sed ad perfectionem deesse videretur? Hinc videlicet est quod quidquid ad perfectionem deest, illud ipsum ordinatio deest ad salutem. Quae universalis Veritas tibi singulariter applicanda proponitur, ut certiore referas fructum. Quamobrem quod primum est in Ratiocinio, diligenter perscrutare quid tibi deest ad perfectionem. Nisi dissimulare velis, erit aliquis inordinatus affectus vel complacentiae vel displicentiae circa illud objectum quod magis vel minus connaturale est; aut nisi sit aliquid particulare, vide quod commune est omnibus, amor honoris, commoditatum, & voluptatis: vel metus illis oppositus, an sit recte ordinatus, nam sola haec sufficit inordinatio affectus ut tale sit impedimentum perfectionis, qualis haec est inordinatio.

Denique cum perfectio Christiana tantopere sit expetenda, quid est quod ab illa te retardet, nisi quod nimis diligis aut quod nimis meruis? Nam si nihil tale obstaret, quid est quod nolles esse perfectus? Quid est quod nolles tale bonum qualis est proposita tibi perfectio tui status? Quid adhuc retardaris, & quid dicitis in huius? *Anima vestra sitiunt vehementer!* Quasi diceret Sarpens, cum vehementer desideretis vestrum bonum; nihilque sit vobis melius quam vestra perfectio, quid est quod tale vobis bonum non comparatis? Oportet profecto esse aliquid valde inanimatum quod vos retardet. Atque ut videas id ita esse, conijce oculos in illum Adolescentem de quo est quaestio, quid est quod ab ipso Christo invitatus ad perfectionem, retro abiit, nisi quod nimis affectus erat erga divinitas? Sunt videlicet illae spinas suffocantes Verbum Dei atque eius impediens fructum. Quod de quolibet affectu inordinato intelligas. O verè maledictam terram quae has spinas & tribulos profert!

II. PUNCTUM.

SED verendum ne affectus ille inordinatus desit etiam ad salutem.

Id est, ne eius defectu salus aeterna pereat. Id est, ne affectus qui videtur primò leviter inordinatus, degeneret in peccatum mortale. Id est, denique, ne in eo peccator vivas & moriaris. Hoc est enim deesse ad salutem quando eius defectu salus aeterna perit; tum vero perit, quando quis in mortali vivit & moritur.

Quomodo autem id fiat & ordinariè accidat,

ut peccata venialia quae ex affectibus inordinatis committuntur, dege nerent in mortalia; eaque tam pertinaciter dureat in animo ut nulla de eis Contritio & Conversio in morte habeatur, suffimè tractatum est in eo libro qui de vialata & spatiofa inscriptus est. Haec enim via lata, via perditionis quae à multis interitur, in qua & ipsi certò intereunt, non quia tantum peccant: quis enim est hominum qui non peccat? nec quia morituri peccata non confitentur, vix enim ullus est Christianis qui non confessus obear, sed quia vel ex ipsa concupiscentia naturae, vel artificio Dæmonis, vel iustissima Dei permissione sic tandem fit, ut dum infirmi & morientes confitentur, infirmetur, & moriantur eorum Conversio, ut ait S. Augustinus. Id est, nullam peccatorum remissionem accipiant, quia nullam de his Contritionem aut Attritionem habent, quia non deponunt affectum rei quae est causa peccati, quia talis est huius affectus malitia, ut quando sic hæsit in animo diutius, non facile postea deponatur, nisi singulari aliquo Divinum conferatur auxilium, quod tantum abest ut adsit, quin iusto Dei iudicio, solita quaedam tam verè de sint auxiliis, quam verè id comminata est Divina Sapiencia: *Quia vocavi & renusistis, extendi manum meam & non sinit qui aspiceres. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo vos, cum vobis id quod timebatis acciderit. Tunc invocabunt me & non exaudiam. Et quae plura pergit tum in illo Scripturae loco, tum in pluribus aliis. Hi nempe sunt quibus dicitur.*

In peccato vestro moriemini, Vos de mundo hæc loam. 8. estis; dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris; Hic est mundus pro quo Christus non orat, Non pro mundo rogo. Id est, Eis, inquit S. Augustinus, qui vivunt secundum concupiscentiam mundi. Hæc sunt peccata quae dicuntur afferre mortem pro quibus S. Joannes scribit non esse orandum. Hæc sunt peccata in Spiritum sanctum quae tam difficile remittuntur, ut vix remitti dicantur. Hi denique voluntarii peccatores quibus iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quadam expectatio Indicii. Quidquid dicant, quidquid clament. Orabat sceleratus Dominum à quo non esset misericordiam consecuturus. Si hoc pavendum non sit, quid putas esse parandum?

III. PUN.

III. PUNCTUM.

Gen. 14.
lib. 14.

PATET igitur quam sit verendum ne quod tibi deest ad perfectionem, desit ad salutem. Quandoquidem ille ipse affectus, qui cum venialis tantum est, impedit perfectionem, transire potest in mortale, & in ipsa morte permanere, sicq; salutem avertere. *Species deceptis te, & concupiscentia subvertit cor tuum.* LAPIDES excavans aquas, & alluvione paulatim terra consumitur. Et hominem ergo similiter perdes. Tu de aliis hominibus id forte concederes, sed de te nunquam id metues. At satius esset de aliis bene sperare, & de te magis metuere, cum vix ullus sit qui roties à pravitate affectus fuerit revocatus, in qua si diutius permanes, peccatum tuum jam non superbiæ, non invidiæ, non inmunditiæ, aut aliud quid simile censetur apud Deum, sed obstinationis & pertinaciæ, cujus finis vix alius quam finalis impoenitentia. *Deducet eos in puteum interitus.* Sicut enim in puteum qui decidit non potest inde si- cut vellet emergere: sic à pervicaci concupiscentia non resilitur.

144

Sautem Augustinus legit puteum corruptionis.

& ait esse tenebras submerisionis. *Deducit illos Deus in puteum corruptionis, inquit ille, non quod ipse sit auctor culpa ipsorum, sed quod ipse sit iudex iniquitatum eorum. Tradidit enim eos Deus in Concupiscentias cordis eorum. Amaverunt enim tenebras & non lucem: dilexerunt tenebras & non visionem, nam ecce Dominus IESVS eluxit universum mundo; Et post nonnulla de iis qui ab eo se separant, sic concludit. Quid passuri sunt nisi in puteum corruptionis ituri? Quid sicut culpa est concupiscentiæ quæ corrumpit mentem, ita illius poena est ut fiat inde puteus corruptionis, atque interitus in quo hi omnes pereant qui se in illud præcipites agi sinunt. Ne quid leve unquam putet & contemaendum, quod à prava vides oriri concupiscentia; semperque ora cum Sapiente, *Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi: & omne desiderium avertit à me.* Eccl. 25.*

Videri etiam potest in 2. parte, Dominica Septuagesimæ. Ubi hæc declaratur Veritas:

Quæ causa est cur pauci salvi sint, hæc in se causa est cur ex illis forte non sis.

FERIA TERTIA.

ADOLESCENTI CHRISTVS CONSILIVM PERFECTIONIS SUGGERIT.

Ait illi Iesus, si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cælo. & veni, sequere me. Matth. 19.

VERITAS PRACTICA.

Hoc amanti Cælum paupertas est, quod amanti terram divitiæ.

Abundans Divitiis, cognosces te non ita cælum diligere, quàm mundanum amas mundum.

I. PUNCTUM.

SENSVS ET RATIO EST Quia amanti cæli media qua illi acquirando deservunt tam chara sunt & optata, quàm amanti terram suam vitam præsentem chara sunt illa que huius vita deservunt.

Sed cælo acquirendo paupertas est medium tam opportunum, quàm sunt divitiis præsentis vite conservanda.

Igitur hoc amanti cælum paupertas est, quod amanti terram Divitiis. Vel cerè si paupertas non est ita tibi chara & optata, quàm sunt

HOC est unum quod deerat Adolescenti ut quam oprabat foelicitatem æternam securius assequeretur, nempe ut vellet esse perfectus, atque ut perfectus esset se suis denudaret bonis, ac pauper pauperem Christum sequeretur.

Quod quàm malè infansus adolescens acceperit, videbitur postea; sed quàm verè id Christus consulere, quamque illud quod consulit, sit optandum ad æternam illam aspirantibus Beatitudinem, nunc ex proposita Veritate videndum est.

II. PUNCTUM.

Nempe hoc amanti celum paupertas est, quod amanti terram vel mundum, vel presentem hanc vitam, sunt divitiæ. Quid enim sunt mundano divitiæ, nisi mediæ a quædam mundo colendo, seu vitæ præcænti commodius transigendæ & conservandæ? Quid est verò paupertas, nisi medium cælo comparandus? At nonne qui amet cælum, tam vehementer amet & colat quæ cælo acquirendo deserviunt, quàm qui terram amat, terræ commoda diligit?

Hoc est primum expendendum in quo propositæ Veritatis fundatur ratio, & in quo declarando tria hæc distinctè sunt enucleanda.

Primum est quod qui amet finem aliquem qui certis quibusdam mediis comparetur, tanti amet hæc media, quanti finem ipsum. *Nam ratio boni quod est objectum potentia voluntatis*, ait S. Thomas, *invenitur non solum in fine, sed in his que sunt ad finem*; nec est propriè voluntas sed velleitas, nisi sic simul voluntas omnia quæ sunt amplectenda complectatur, ut ex eodem sæpe jam diximus.

Secundum est, quod sicut ad hanc vitam conservandam aut foeliciter transigendam sua sunt certa quædam media, sic ad æternam possidendam quis dubitet, quis ignoret opus esse Fide, Sacramentis, operibus, & aliis quæ ad sanctimoniam spectant *sine qua nemo videbit Deum*, inquit Apostolus.

Tertium, hinc denique manifestè patet, quod amanti cælum mediæ illa quæ cælo acquirendo deserviunt tam sunt chara, quàm amanti terram sunt terræ commoda, seu presentis vitæ subsidia seu quæcunq; media dici possunt. Fieri quidem potest sæpius ut non sit nec sentiatur tantus cæli amor quantus terræ, nec proinde tantus ardor in cæli mediis comparandis, quantus in terrenis & mundanis; sed ponamus paritatem affectus erga disparatæ finem, tunc certè sequetur etiam ejusdem affectus paritas circa diversa media quæ ad suos fines ducunt, quia generatim de quocunq; sine asseritur, quod qualis est ejus appetitus sive amor, talis pro suis eorum est sine quibus attingi non potest finis; aut si mediis languet amor, languet & finis; si mediis nullus, nullus & finis, quidquid dicat & sentiat, *vult & non vult piger*, vult finem, & non vult media, sicque absolute nec vult ipsum finem ut supra probatum est.

O quàm hinc multi falluntur, qui se putant velle humilitatem qui nolunt humiliationem!

SED cælo acquirendo paupertas est medium tam opportunum, quàm sunt divitiæ presentis huic vitæ conservandæ.

De paupertate Evangelica sermo est, non de alia quavis; non de involuntaria, non de philosophica, non de apparente & supposita. Ut sit autem paupertas Evangelica, tribus his esse debet ornata circumstantiis, nempe sit Voluntaria, sit universalis omnium quæ possideri possint, sit denique propter Christum sequendum, sive propter æternam vitam.

Tribus porò modis hæc etiam exerceri potest paupertas. Primum cum quis conditione pauperis & inops inopiam suam libens volensque patitur, & de necessaria reddit liberam ac voluntariam, diciturque cum Tobia: *pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene*. Secundo cum quis aliqua legitime possideret hoc tantum animo ut in necessarios suos usus impenderet, nec in ipso rerum usu, rerum affectu moveretur, nec res sibi superfluas reservaret aut in vanos usus distraheret, sed *charitati totum daret quod cupiditati subtraheret*, ut ait S. Leo. Tertio denique cum re ipsa effectu & affectu relinquuntur omnia vel possessa vel possidenda, sicut fieri solet in ingressu vel professione religiosi alienigenis instituti. Tum verò quod est præcipuum Propositionis caput, quocunq; ex his modo paupertas observetur, dici potest medium cælo acquirendo tam opportunum quàm sunt divitiæ presentis huic vitæ conservandæ. Vel enim divitiæ considerantur ut medium necessarium, vel ut tantum utile sive commodum. Quod si ut necessarium considerantur, sine quo vitæ præsens non possit transigi, certè paupertas est magis necessaria secundo sensu accepta, seu saltem ex illa parte qua inordinatus rerum affectus coercetur, Nisi enim talis sit ordinatio cupiditatis & affectus rerum, quid sequitur nisi affectus pravitas & inordinatio? Quis verò nesciat quantum obsistat talis inordinatio cælo possidendo? Quis nesciat *nihil coinquatum esse ingressurum*? Quis porò ignoret, inordinatum quantumvis rerum affectu coinquinare hominem? Ac proinde quis non videat cælum ingressuro tam necessariam illà prævi rerum affectus denudationem, quàm terræ incolendæ divitiæ?

Domine, quia habitabis in tabernaculo tuo? Aut qui requisisti in monte sancto tuo? Qui ingreditur sine

2. 2. 9. 8. a. 2.

1. p. 7. 19. a. 6.

Hebr. 12.

Prov. 13.

In 3. parte, Dom. 7.

Tob. 4.

Mar. 6.

Apoc. 3.

Ps. 14.

sine macula; Hoc primum quod responderetur ut magis necessarium, de quo jam supra cum de infantia rationabili ageretur. At certè non sic universim præsentis vitæ sunt necessariae divitiæ: quot enim videmus inopes vel industria sua visitantes, vel aliena charitate sustentatos, vel quovis demum modo subsistentes? Quod si divitias tantum consideres ut medium utile, commodum & opportunum vitæ præsentis facilius transigendæ: profectò sic paupertas non minus erit utile medium ac opportunum cælo acquirèdo. Primum enim certam habemus Domini vocem, aperitè pronuntiantis: *Beatos esse pauperes, quoniam ipsorum est regnum cælorum*, quæ de Beatitudine supra discretum est. Deinde patet evidentiùs quàm ut probari sit necesse, quale sit opus, quàm arduum, quàm nobile, quàm excellens, sic se suis omnibus denudare propter Christum, vel effectum vel affectum: unde si bona opera cælo deseruiunt, quanta putas erit illius operis utilitas ac futurum meritum quod vel dignitate multis præeminet, vel amplitudine tam multa & frequentia complentur, quàm sunt diversa temperandæ suæ cupiditatis tempora, variæque rationes?

Deniq; si hoc maximè cælo acquirèdo exigitur ut malum culpæ caveas: quo tandem certiori modo cavei potest quàm quo radix malorù omnium, quæ est cupiditas, abscinditur, evellitur, abdicatur? Unde à S. Climaco præclarè dictum, *Paupertas est esset ad Deum sine impedimento*: Non sic divitiæ, non sic præsentis vitæ sunt opportune, ut non super sint divitiis pluræ incommoda quàm quæ tolluntur divitiis, idcirco enim dicuntur à Domino *fallaces, seu fallacia divitiarù*, *Matth. 13. & sine*, quod cum promittant multa, pauca largiantur; & in his paucis quantæ insunt curæ, quantæ sollicitudines, quanti molestiarum aculei quibus mentem dilacerant?

III. PUNCTUM.

HOC estigitur amanti cælum paupertas, quod amanti terram divitiæ. Cum amanti terram divitiæ non colantur studiosius, quàm ut certa sunt media vitæ præsentis commodius traducendæ: paupertas autem tam certum cælo acquirèdo sit medium, ut sive necessitatem, sive utilitatem tantum mediis consideres, longè sit paupertas utilior & magis necessaria cælo possidendo, quàm sint opes terræ incolendæ. *Divites eguerunt & esurierunt, inquirentes autem Dominum: hæc præsertim certa paupertatis propolita via,*

non minuentur omni bono, nulla parte privabuntur illius boni cælestis & æterni, quod illis à Domino promissum est. *Altissima paupertas eorum*, inquit Apostolus, *abundavit in divitiis simplicitatis eorum*. De primis illis Christianis loquitur qui sua non aliter reliquerant, quàm quo secundo diximus modo; dicitur autem eorum paupertas altissima non tantum quia erat egentissima, sed quia erat maximè voluntaria, & maximè generosa, nam ex modicis illis quæ possidebāt bonis, etiam alios egentiores sustentabant, atq; hoc tanti esse meriti affirmat Apostolus ut licet aliud boni nil agerent, hoc uno tamen opere quod ita paupertatem colerent, sic abundant in divitiis spirituales & cælestes, ut propterea maximè commendentur.

Sic de his S. Bernardus, *Quid mirabilis quàm paupertate premi inter divitias quas offert mundus, quas ostentat malignus, quas desiderat noster ipse appetit? An non meritis coronabitur qui sic certa verum mundum abiciens promittentem, irridens inimicum tentantem, & quod gloriosius est de seipso triumphans, & crucifigens concupiscentiam prurientem?*

Sic præclarè S. Chrysostomus, exponens hunc psalmi noni versiculum: *Patientia pauperum non peribit in finem*; *NON sic*, inquit, *in alio quæ ad victum pertinent, ubi saepe labor multus, & fructus nullus: Paupertatis vero patienter tolerata nulla unquam defraudatio, nulla frustratio.*

Jam verò quis animus tuus in hoc tam certum cæli potiundi medium? An ita paupertatem colis sicut avarus divitias? Certè si cælum ita desiderares sicut ille terram, non minus ea coleres quæ cælo viam parant, quàm qui terram diligit, terræ se attingit. Itane verò tam parvi cælum ducis? En vane proponitur, non qui plura dedit, sibi comparabit: sed qui minus sibi referavit aut qui minus in possessis animi fixerit; Paupertas caminus est in quo salvandi purificantur à Domino. *Ego, inquit, excocxi te, sed non quasi argentum*, Id est, suavius & levius quàm putetur, *elegisti in camino paupertatem*; Unde qui purior omnium rerum affectu fuerit, ille est magis excocxi, ille est magis pauper, ille est magis probatus, ille est magis cælo vicinus & aptus regno Dei.

Melius est modicum iusto. PARA- STI in dulcedine sua pauperi, Deo.

1. Cor. 8.

Ad ead. Ecclesi. 31. quis est huius &c.

Ps. 9.

Is. 48.

Ps. 37.

Ps. 67.

FERIA QVARTA.
DISCEDIT ADOLESCENS A
CHRISTO TRISTIS.

Cum audisset Adolescens verbum, abiit tristis, erat enim multas habens possessiones. Matth. 19.

VERITAS PRACTICA.

Animo inordinate affecto ad res creatas, angustia sunt undique.

RATIO EST, Quia illi animo angustia sunt undique, qui quamcumque se in partem veritas, angitur dubius, & laborat incertus quid agat.

Sed quamcumque se in partem veritas animus inordinate affectus ad res creatas, sic angitur dubius & laborat.

Ergo illi angustia sunt undique, quibus ut se ornat, ordinare debet affectum.

I. PUNCTUM.

QUID est quod iste Adolescens abiit à Christo tristis? Tristitia non est nisi de malo, quid illi autem mali accidit vel recedenti ad Christum vel discedenti?

Res est, consideratione dignissima. Si fuisset hic adolescens melior, Christo vocanti ad perfectionem libens adhaesisset: aut si fuisset peior, divitias suas lætus repetisset, sicque nihil tristitiae persequisset. sed quia non erat satis bonus ut relictis suis bonis Christum sequeretur, nec ita malus ut cum salutis periculo divitias possideret, hinc ejus orta tristitia quam quilibet nostrum sæpe experitur & quæ angustiarum nomine aptius exprimitur ut jam patebit in Veritate proposita. Sic enim universim de nobis affirmari potest, *Animo inordinate affecto ad res creatas, angustia sunt undique.* Perpende hoc diligenter.

Et primo quid sint angustia. Metaphora ducta est à loco ita constructo & coarctato ut eum quis eò devenerit, labore dubius & nesciat quam se in partem itineris eradat. Sic in negotiis vel humanis casibus ita plerumque accidit, ut animus se in his angustiis positum videat, nihil ut certi possit deliberare, nihil nisi damna videat & pericula. Si ab uno fugit, in aliud incidit. Si pestem recusat David, famem aut bellum sibi suoque populo imminere cepit, quid faciat? *Coarctator nimis,*

inquit, ex omni parte me angustia premunt. 1. Petrus.

Nisi Susanna consentiat illis impudicis à quibus in vitium pellicitur, mors illi certa est ac parata: si vero illis consentiat, longè aliud gravius occurrit malum, longè damnosius est sic peccare in conspectu Domini. Quamobrem ingemuit castissima mulier, & ait, *Angustia sunt mihi undique.* Dan. 11.

QUID faciam, aiebat ille Villicus in Evangelio, qui bona sui Domini dissiparat, quia Dominum aufert à me villicatus non sum, fodere non valeo, m'è di. *care erubescit.* Alterutrum mihi horum est assumendum; at neutrum volo. Ipse Apostolus sic nutabat aliquando & coarctabatur utrum è duobus sibi satius esset, *dissolvi & esse cum Christo, an permanere diutius inter Christianos, propter multorum salutem.* Phil. 1.

Nonne te sæpius in has adductum angustias reperisti? Quid tum animi, quid consilij fuit? An te precipitem impulsisti quo te naturæ concitaret impetus: an captando consilio justas dedisti moras? salubre est in his humanis casibus Sapientis monitum: *Depreme cor suum & suscipe. Inclina aurem tuam & suscipe Verba instillationis: & ne festines in tempore obductionis.* Ecclesi. 10.

II. PUNCTUM.

SED quamcumque se in partem veritas animus inordinate affectus ad res creatas, sic angitur dubius & laborat.

Nam ex una parte attrahitur in rem quam diligit; ex alia vero inde retrahitur, quia sentit se non eam diligere nisi cum peccato, quadoquid è omnis inordinatus amor peccatù est, sicut omne peccatum nihil est aliud quam inordinatus amor seu affectus animi. Quid tum itaque faciat qui non est omnino perditus Conscientiæ, nec tamen satis religiosus? Aut enim deponendus illi est affectus, aut vivendum in peccato; Utrumque durum, utrumque nollet, & cum alterutrum sit necessario eligendum, hærebit dubius quid eligat, æstuebit in illo dubio, & in illo æstu sic angetur ac laborabit, ut dum unum fugit nec aliud amplectitur; solum illi restet *angi & labora-*

L. Conf. c. 11. **ve. PERSISTI enim**, & sic est ut pœna sua sibi sit omni inordinatus animus, aiebat Deo sanctus Augustinus.

Math. 10. 6. **Quod si piis illis** exercitationibus sit vacandū quæ ad statum animi dignoscendum & reformandum valent, quid tum animo pertractabit quod non angorem auget & laborem? Quid crebrius obversatur meditati quàm Christus vel in stabulo nascens, vel in Cruce moriens, vel in plateis prædicans, qui non accipit Crucem, & sequitur me, non est me dignus. Ad illas autem voces quid respondebit, nisi lenta & somnolenta verba, modo & modo, quæ cum non habeant modum, sic in diversa distrahunt animum ut velit simul & non velit neque enim audet recusare Christo quod tamen illi timet concedere, sicq; semisau-
L. Conf. c. 6. **ciam hac atq; hac versat** & jactat voluntatem, parte assurgente cum alia parte cadente, luctantem. Nonne hoc est angere, nonne hoc est cruciari?

Ps. 119. 10. **Denique cum ex affectibus inordinatis** sint frequentes in peccatum lapsus, vel poenitendum erit de peccato, vel non omnino poenitendum. Si serio poenitendum, deponendum omnino est non modo peccati affectus, sed rei etiam circa quam ille affectus versatur quo fit peccatum, ut sæpe dictum est. At verò hinc angor, hinc mœror, & hinc tam rara poenitentia, ut nullus sit quem verè poeniteat. Non poenitere autem, nonne hoc est molestius animæ nondum abjectæ in vitia vel desperatæ, quàm quivis labor poenitentis? *Ps. 119. 10.* **Conversus sum in arumna mea, dum configitur spina.** Id est, dum unum laborem fugio, te offert alius, nec tam laborem fugio, quàm me ab uno converto in alium.

III. PUNCTUM.

ANIMO igitur inordinatè affecto in res creatas angustia sunt undique: Cum in re, seu negotio quod habet momentosius & præcipuum, ex utraque sui parte sic angatur, ut quid agat, semper laboret, & mœreat. Nam aut affectum deponat necesse est, aut peccatum nunquam velit deponere. Quod postremum si fortè non est ita laboriosum ac prius, certè vides quàm sit damnosius: aut nisi videas, revolve quæ supra dicta sunt

de Conscientia cauterata, in prima parte, tota Hebdomada tertia post Epiphaniam. *1. Reg. 15. 16. 17.* **Computraverunt lumenta in sercore suo.** Quæ Prophetæ Verba, veniale etiam culpam attingunt quæ ex inordinato affectu contrahitur, & qua non parum fœdatur animus, suaque in fœditate peccatores tam verè computrescunt, quàm in ea verè consenscunt & moriuntur. *1. Reg. 15. 16. 17.* **Moriuntur, & non in Sapia**ntia, ut est in libro Job, quasi diceretur, non sapienter faciunt qui non timent in illis mori peccatis, non timent autem in illis mori qui non verentur in eis vivere. *1. Reg. 15. 16. 17.* **Moriuntur, & non in Sapia**ntia, Id est, alio etiam sensu, moriuntur morte lethali quam nescient, sic enim sæpe ut in illis peccatis quæ ex affectu & cupiditate perpetratur, putetur tantum veniale quod est lethale. *1. Reg. 15. 16. 17.* **Ve** qui trahis iniquitatem in funiculum vanitatis, & quasi vinculum plaustrum, peccatum. Dum quibusdam Amalecitis peperit Saul quos omnes ad unum delere iussus erat, ab uno tandem eorum percussus est & occisus. O quàm sapientius illos omnes delevisset! O quàm sapientius in ordinandis laborares affectibus! Quàm quia non suat ordinati, tibi laborandum est dum vivis & dum moreris! Hæc est Sapia^{ntia} de qua Sapiens: *1. Reg. 15. 16. 17.* **Viam Sapia**ntia monstrabo tibi, ducam te per semitas acquiritatis, quàm cum ingressus fueris, non ardebitur gressus tui. *1. Reg. 15. 16. 17.* **& currens non habebis offensivum.**

Vide in 3. parte, Feria 4, Heb. 5. Ubi hæc habetur Veritas:

Quò minus concupiscentiæ mortificabis, eò magis à concupiscentia mortificaberis.

H FERIA

Haynesius Pars quarta.

16.6. *divites sui marcesces. Id est, de repente & improvise, tum ipse tū quæ collegit, omnia deperibūt.*

SECUNDA VERITAS.

Non fit à Christo Divitibus difficultas regni cælorum: sed illam sibi faciunt Divites contra ipsum Christum.

RATIO EST, Quia tota difficultas possidendi cælorum regni quæ fit divitibus, fit à prava cupiditate, vel à malo divitiarum usu, ut infra declaratur.

16.7. 147. *Atqui hæc prava cupiditas & malus divitiarum usus non fit à Christo, sed ab ipsis divitibus contra Christum. Quare, inquit S. Augustinus, quod sufficit operi Dei, non quod sufficit cupiditati vestra. Cupiditas vestra non est opus Dei.*

16.8. *Ergo neque à Christo fit divitibus difficultas Regni cælorum, sed illam sibi faciunt divites contra ipsum Christum: unde nihil est quod acculerent nisi semetipsos. Quod spectant illa quæ habet S. Hieronymus ad Cælantiam: Asperam nobis & in suavem virtutum viam nimia facit visiorum consuetudo, quæ si in partem alteram transferatur, invenietur sicut Scriptura dicit, semita iustitiæ levius. Quod & ipsi agnoscunt in inferno qui sic gemunt; Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis & ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini, non vivimus. Quid nobis profuit superbia, aut divitiarum lætancia quid contulit nobis? Videlicet ut distinguunt vias suas à via Domini?*

TERTIA VERITAS.

Quanta est facilitas divitiarum, ut ammentur, tanta est difficultas Divitum ut salventur.

16.9. *SENSUS ET RATIO EST, Quia quanta est unicuique facilitas seu propensio naturæ in divitias vel conquiritendas vel conservandas, tanta est illa cupiditas quæ est radix malorum omnium. Sed quanta est talis cupiditas, tanta est difficultas divitum ut salventur; cum enim difficultas salutis proveniat à prava illa cupiditate quæ salutis contraria suggerit, profecto quàm prona erit cupiditas, tanta inde crescet difficultas. Augmentum cupiditatis, diminutio charitatis; & diminutio charitatis, augmentum difficultatis. Sic graviter sancti Hilarius & Hieronymus, grave onus, inquit, innocentia subit, incrementum opum occupata. Id est, crescit cupiditate in anima quæ*

esse alioquin innocens, & quæ facillè salvaretur, tantum accedit onus ex illo cupiditatis incremento, ut definat esse innocens & difficile possit salvari. *Luc. 14. Iuga bouum em: quinque, & eo probata illa, rogo te habe me excusatum. Sic se à gratis & à salutis comparandæ mediis excusat dives, suis augendis bonis occupatus; nec nisi difficulter quæ sunt salutis & quæ non sunt cupiditatis, operatur.*

Deniq; quanta sit opus cautione in tractandis divitiis, Clemens Alexandrinus sic apta similitudine repræsentat: *Divitia sunt serpenti similes, L. c. Pedag. quem si quis nescit ineffen se eminus accipere, bestia e. 6. sine periculo summâ caudâ apprehendens, ea manu circumplebitur & mordebit: ita & divitia si ab improbo viro apprehenduntur, inhaerent & mordent: Sed si quis se magnificum præbens, recte & scienter eum usatur, illa suis permanebit. Quod ut aptius liqueat, sit.*

QUARTA ET QUINTA VERITAS

Nisi dives divitias faciat bonas; divitiæ malum facient divitem. Aut cælum perit divitiis, aut emitur.

RATIO EST, Quia nisi Dives divitias faciat bonas, non bene utetur divitiis;

Sed nisi bene utatur Divitiis, divitiæ malum facient divitem; & cælum dives suis perdet divitiis, quibus poterat illud emere.

Vera est igitur utraq; propositio; nec est aliter declaranda distinctius quàm exponendo, quid sit divitem divitias suas facere bonas; seu quid sit, illum bene aut malè suis uti divitiis. Hinc enim simul quod reliquum est in propositionibus, facillè capitur.

Tres sunt autem modi quibus id exponi possit. Primus est prodigalitatæ, cum in aperta mala cum in luxum, in convivia, ludos, equitatum, & supra quàm licitè potest, in sumptus ac impensas absumit omnes opes suas, tunc dives manifestè suis malè utitur divitiis, & malus efficitur & cælum sibi perdit. *Quia ego dedi ei frumẽ. Osee 2. & vinum, & oleum, & argentum multiplicavi ei & aurum quæ fecerunt Baal: Idcirco convertar. Id est, jam non eis bona sed mala inferam, quia bonis collatis malè uti sunt, & in profanos converterunt usus. Quoquidem nomine quàm multi sint mali divites, quis non videt, qui mundum & mundanos videt, quorum vix unus est, qui non suprâ quam deberet, insanos facit sumptus.*

FERIA QUINTA.

SUB DISCESSUM ADOLESCENTIS, DECLARAT CHRISTUS DIFFICILEM DIVITIBUS ESSE SALUTEM.

Et circumspiciens Iesus ait Discipulis suis: quam difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt. Marci 10.

CUM circa hanc sententiam Christi Domini contra Divites, multae occurrant Veritates proponendae, Primum est ipsa sententia Domini paulo attentius expendenda. Discedebat itaque tristis ille Adolescens qui cum Christo remanere noluit, Et tunc ut refert S. Marcus, *Circumspiciens Iesus, ait discipulis suis: quam difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt! Discipuli autem obstupescerunt in Verbis eius. At Iesus rursus respondens ait illis: Filioli quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum Dei introire! Facilius est camelum per foramen acus transire, quam Divitem intrare in regnum Dei. Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos. Et quomodo potest saluus fieri? Et inveniens illos Iesus ait, apud homines impossibile est, sed non apud Deum: omnia enim possibilia sunt apud Deum.*

Ex quibus Evangelistae Verbis tria observari possunt, quae difficilem Divitibus esse salutem declarent. Primum est ipsa Christi Domini sententia tam plana & aperta, ut nihil in ea figuratum sit, nihil prorsus obscurum. Adde quod modus eam pronuntiandi talis est, ut innuat nobis plus etiam in re ipsa inesse difficultatis, quam verbis exprimitur: Ait enim semel atque iterum, *Quam difficile!* Quasi ipse miraretur, quasi ipse diceret, tam difficile illud est ut vix dici possit. Secundum est similitudo quam affert de faciliiori transitu cameli per foramen acus, sive per camelum intelligas animal illud gibbosum, sive rudentem, utrumque enim potest intelligi, & in utroque par similisque prorsus obstupescendi ratio, Tertium denique quod affirmat apud homines id esse impossibile, id est, ita difficile ut ordinariè loquendo vix unquam fiat, & quasi pro impossibili habendum sit, quod non debet tantum intelligi de viribus humanis, seu de impossibilitate naturali, nihil enim mirum esset, cum nulli hominum etiam non diviti possibile sit suis salvari viribus; sed cum ipsa etiam ordinaria & sufficienti gratia quae nunquam illi deest, dicitur

tamen apud homines impossibile, quia homines additi pecuniis sic ordinariè ista cupiditate implicantur & impediuntur, ut non consentiant tali gratiae nec salventur. Quod autem addit: *Sed non apud Deum impossibile, apud quem omnia sunt possibilia*, sic explicat S. Augustinus: non quasi dives salvetur per Dei potentiam cum sua cupiditate & superbia, sed quia potest à Deo converti per maiorem gratiam, quam illi posset conferre, si vellet: quod quia tamen est rarum, rata manet Christi sententia, difficilem admodum esse eorum salutem, qui divitias avidius possident vel concupiscunt; sicut fuse declarant sancti Patres, quorum dicta longiora brevibus his quae sequuntur tententis & veritatibus practicis continentur, itaque facile possunt applicari.

PRIMA VERITAS PRACTICA.

Quantò id minus verum putant Divites, quod de ipsis Christus dixit, tantò id magis verum est putandum.

RATIO EST, Quia quantò minus sibi prospiciunt divites, ne quod dixit Christus de difficili eorum salute, ipsis eveniat, tantò eis certius eveniet, tantoque id magis verum est putandum quod Christus dixit. Plana haec sunt omnia & aperta.

SED quantò id minus verum putant divites quod de ipsis Christus dixit, tantò & minus sibi prospiciunt. Quis enim malum praecaveat quod non putat malum? *Velut si arva festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo anima illius agitur.* Prov. 7.

Quasi diceretur, sic propterea peribit certius, Quantò igitur id minus verum putant Divites quod de ipsis Christus dixit, tantò id magis verum est putandum. Ac proinde tantò magis timeant, quantò minus timeant. *Veruntamen va verbis di viribus quia habetis consolationem vestram. Luc. 6.* *DI VES sicut flos saeculi transibit: exortus est enim sol cum ardore, & arefecit fenum, & flos eius decidit, & decor vultus eius deperit; ita & divites in temporibus*

16.6. *divites sui marcesces. Id est, de repente & impro-
vise, tum ipse tū quæ collegit, omnia deperibūt.*

SECUNDA VERITAS.

Non fit à Christo Divitibus difficultas
regni cælorum: sed illam sibi faciunt
Divites contra ipsum Christum.

RATIO EST, Quia tota difficultas possiden-
di cælorum regni quæ fit divitibus, fit à prava
cupiditate, vel à malo divitiarum usu, ut infra
declaratur.

16.7. 147. *Atqui hæc prava cupiditas & malus divitiarū
usus non fit à Christo, sed ab ipsis divitibus con-
tra Christum. Quare, inquit S. Augustinus, quod
sufficit operi Dei, non quod sufficit cupiditati ve-
stra. Cupiditas vestra non est opus Dei.*

16.8. *Ergo neque à Christo fit divitibus difficultas
Regni cælorum, sed illam sibi faciunt divites cō-
tra ipsum Christum: unde nihil est quod accu-
sent nisi semetipsos. Quod spectant illa quæ habet
S. Hieronymus ad Cælantiam: *Asperam nobis &
injuvarem virtutum viam nimia facit visio-
rum consuetudo, quæ si in partem alteram transferatur,
invenietur sicut Scriptura dicit, semita iustitiæ le-
vis. Quod & ipsi agnoscunt in inferno qui sic ge-
munt; Lassati sumus in via iniquitatis & perdi-
tionis & ambulavimus vias difficiles, viam autē
Domini, non vivimus. Quid nobis profuit superbia,
aut divitiarum lætancia quid contulit nobis? Vi-
desne ut distinguunt vias suas à via Domini?**

TERTIA VERITAS.

Quanta est facilitas divitiarum, ut a-
mentur, tanta est difficultas Divitum
ut salventur.

16.9. *SENSUS ET RATIO EST, Quia quanta est
unicuique facilitas seu propensio naturæ in di-
vitiis vel conquiritas vel conservandas, tanta
est illa cupiditas quæ est radix malorum omnium.
Sed quanta est talis cupiditas, tanta est difficul-
tas divitum ut salventur; cum enim difficultas
salutis proveniat à prava illa cupiditate quæ sa-
luti contraria suggerit, profecto quàm prona erit
cupiditas, tanta inde crescet difficultas. Augmē-
tum cupiditatis, diminutio charitatis; & dimi-
nutio charitatis, augmentum difficultatis. Sic
graviter sancti Hilarius & Hieronymus, grave o-
nus, inquit, innocentia subit, incrementum opum
occupata. Id est, crescit cupiditate in anima quæ*

esse alioquin innocens, & quæ facillè salvaretur,
tantum accedit onus ex illo cupiditatis incremen-
to, ut desinat esse innocens & difficile possit sal-
vari. *Iuga bouum em: quinque, & eo probata illa, ro-
go te habe me excusatum. Sic se à gratis & à salu-
tis comparandæ mediis excusat dives, suis au-
gendis bonis occupatus; nec nisi difficulter quæ
sunt salutis & quæ non sunt cupiditatis, operatur.*

Deniq; quanta sit opus cautione in tractandis
divitiis, Clemens Alexandrinus sic apta simili-
tudine repræsentat: *Divitia sunt serpenti similes, L. c. Pedag.
quem si quis nescit ineffen se eminus accipere, bestia e. 6.
sine periculo summâ caudâ apprehendens, ea ma-
nu circumplebitur & mordebit: ita & divitia si
ab improbo viro apprehenduntur, inhaerent &
mordant: Sed si quis se magnificum præbens, recte &
sciens uti utatur, illa suis permanebit. Quod ut a-
perius liqueat, sit.*

QUARTA ET QUINTA VERITAS

Nisi dives divitias faciat bonas; divitiæ
malum facient divitem. Aut cælum
perit divitiis, aut emitur.

RATIO EST, Quia nisi Dives divitias faciat
bonas, non bene utetur divitiis;

Sed nisi bene utatur Divitiis, divitiæ malum
facient divitem; & cælum dives suis perdet divi-
tiis, quibus poterat illud emere.

Vera est igitur utraq; propositio; nec est aliter
declaranda distinctius quàm exponendo, quid sit
divitem divitias suas facere bonas; seu quid sit,
illum bene aut malè suis uti divitiis. Hinc enim
simul quod reliquum est in propositionibus, fa-
cillè capitur.

Tres sunt autem modi quibus id exponi pos-
sit. Primus est prodigalitatæ, cum in aperta mala
cum in luxum, in convivia, ludos, equitatum, &
supra quàm licitè potest, in sumptus ac im-
pensas absumit omnes opes suas, tunc dives
manifestè suis malè utitur divitiis, & malus effi-
citur & cælum sibi perdit. *Quia ego dedi et frumē. Osee 2.
et vinum, & oleum, & argentum multiplicavi
ei & aurum quæ fecerunt Baal: Idcirco convertar.
Id est, jam non eis bona sed mala inferam, quia
bonis collatis malè uti sunt, & in profanos con-
verterunt usus. Quoquidem nomine quàm mul-
ti sint mali divites, quis non videt, qui mundum
& mundanos videt, quorum vix unus est, qui
non supra quam deberet, insanos facit sumptus.*

2 Pet. 5.

Secundus modus est avaritiæ, cum ex opposi-
to sua sibi dives tam tenaciter servat, ut desit ne-
cessariis subministrandis vel pauperibus vel do-
mesticis, vel non fideliter reddendis quæ debet,
vel infideliter exigendis quæ sibi fortè debeatur
unde multum contra justitiam, charitatem, mā-
suetudinem, misericordiam cæterasque virtutes
peccetur. Quis tum etiam non intelligat malum
illum esse divitem, & cœli iacturam facere, dum
temporale lucrum nimis accurat? Sic paucis, sed
multum consideratè Sapiens; *conturbat domum*
suam qui sectatur avaritiam. Domum suam, Id
est, rem familiarem sive domesticos. *Domū suam*
id est, conscientiam & gratiarum œconomiam;
Domum suam, Id est, illam æternitatis domum &
stationem ad quam vocatus erat, conturbat & e-
vertit & pessumdat hæc omnia.

Tertius deniq; est inertie cuiusdam spiritua-
lis, quæ fit, ut dives licet nec admodum prodigus
nec avarus sit, tam parum tamen est de suo salu-
tis negotio sollicitus, ut in acquirendis, conser-
vandis, & impendendis pecuniis nihil aliud spe-
det quàm suum temporale lucrum vel transito-
riam commoditatem nihil de cœlo, nihil de ani-
ma, nihil de Deo cogitet, seq; unum quodãmodo
pro suarum sine divitiarum statuatur, suam unam
utilitatem, vel quæ inde hauritur, delectationem
vel qui simul conjungitur sæcularem factum re-
spiciat & intendat, etiam non cogitans, sed natu-
rali tantum & humano motu, què non purificat
nobilitati aliquo & supernaturali motivo. Tunc
dives divitias suas non facit bonas, nec satis bene
his utitur. Tunc divitiæ malum etiam faciunt di-
vitem. Tunc denique cœlum dives suis illis di-
vitiis perdit, quibus illud emere poterat.

Tria sunt hæc distinctè paulo fusius expla-
nanda.

Primum, quod divitias suas dives non faciat
bonas, bonitate morali & meritoria, de qua hic
agitur, satis apertum est, cum nullum tale sit bo-
num quod sine suo caret: Est enim finis in mora-
libus quod forma in naturalibus, unde sicut nihil
existit naturale quod forma careat, ita nihil mo-
rale quod sine suo privetur. Suo sine autem di-
ves pecuniæ suæ privat usum, qui tantum ea uti-
tur quo sine diximus; non est finis qui moralem
ullam conferat bonitatem cœlo dignam, animæ
utilem & Deo gratam. Finis est merè tēporarius,
merè naturalis & humanus quem sibi potest Eth-
nicus & publicanus proponere. *Nonne & Publi-*
cani, nonne & Ethnici hoc faciunt? Q. d. ut habet
interlineatis, in hoc non plus faciunt quàm gentiles,

Matth. 5.

ex humano affectu hoc facientes. Unus unus super-
naturalis finis est, qui vel actu vel virtute intētus
potest hunc bonorem impertiri cum gratia rebus
creatis, ut bonæ sint, qua bonitate Deus colitur &
animæ salus promovetur. Hic est unus Christiano
finis propositus, hic est unus quem Deus spectat
largiendo divitiibus suas divitias: quibus, ut reli-
quis creaturis, utantur tanquam mediis ad salutē
comparandam: *Vni-versa enim propter semetipsum*
operatus est Dominus. Unde quàm verum est Di-
vitem non spectare hunc finem; tam certum est
non bonas facere suas divitias quæ hoc solo spe-
ctato sine bonæ esse possit. Neq; alius dicat bo-
num esse suam servare vitam, suam famam, suam
familiam, ac proinde bonas esse divitias, quarum
ministerio bona illa servantur. Esto enim sint bo-
næ bonitate quam vocant entis & naturæ, de hac
modo non agitur, ut supra dictum est, sed de bo-
nitate moris & gratiæ, quæ sit æterni capax meri-
ti & futuræ fœmen beatitudinis. Hæc autem boni-
tas quæ sola vera est bonitas, tam necessariò nos-
tris in actionibus finē exigit supernaturalem, ut
nisi finis ille adsit, nec ipsa quæ dicuntur bona o-
pera, verè sint bona. Sic aptè S. Augustinus in illi
Psalmi versiculum, *averte oculos meos ne videant*
vanitatem, postquàm multis egit contra laudis ap-
petitum, sic concludit ad rē nostram: *porro si va-*
num est propter hominum laudes bona facere, quā-
to vanius propter adipiscendam pecuniam vel au-
gendā sive retinendā, & si quid huiusmodi est com-
modi tēporalis, quod nobis accidit extrinsecus, quia
omnia vanitas. Propter ipsam deniq; temporalem
salutem, non debemus facere bona opera nostra, sed
potius propter illam quam speramus, ubi bono im-
mutabili perfruamur. Sic & S. Gregorius: *vigilā-*
ti cura per cuncta opera intentio nobis nostra pen-
sanda est, ut nil temporale in his qua agit, appetat;
& totam se in soliditate æternitatis figat; ne sit extra
fundamentum, actionis nostræ fabrica ponitur, ter-
ra delibescens solvatur.

Secundum quod inde sequitur, est, divitias cū
sic bonæ non sunt, malum facere divitem: Et id
quidem duobus modis, primò negativè ut vo-
cant, sicut dicitur arbor mala quæ non facit fru-
ctum bonum, & servus malus qui acceptum ta-
lentum non duplicat. Sic planè dives malus qui
ex divitiis non refert salutarem fructum, cui
potissimum referendo divitiæ datæ sunt, ut cer-
ta salutis media. Unde à villico quæritur: *Redde*
rationem v. l. l. actionis tuæ. Id est, bonorum om-
nium sive spiritualium sive temporalium, quo-
rum administratio sic divitiibus est credna, ut qui
benè

Prov. 16.

Ps. 118.

28. Mat.

c. 13.

Luc. 16.

benè his & fructuosè non usus fuerit, malus dives & puniendus habeatur.

Matth. 10.

Deinde verò positivè malum tales divitiarum faciunt, quia sic apparet eas inordinatè amari, ex quo amore tam multa profluunt alia vitia, ut asseveret Sapiens *Nihil esse iniquius quàm amare pecuniam: hic enim & animam suam vanalem habet, quoniam in vita sua projecit intimam suam.*

Ex quibus Scripturæ Verbis quod Tertium erat declarandum, apertè patet, nempe his ipsis divitiis cœlum à divitibus perdi, quibus facile poterat comparari. Quid est enim vernalè habere animam, nisi suam cœli partem dividere, seu exponere commutandam cum terrenis bonis? Nam utrumque simul ita est conjunctum, ut jactura cœli & animæ sit amborum una prorsus indivisive perditio. Quàm præclare verò quod additur, *Quoniam in vita sua projecit intimam suam.* Nihil poterat expressius dici, si ve ad declarandum quomodo bono divitiarum usu poterat emi cœlum, si ve ad demonstrandum quid sit quod alioquin pereat. Nam sicut intima corporis in animante sunt illa vitæ naturalis instrumenta, quæ nutriendo, fovendo, & sustentando deserviunt corpori; sic domestica illa opera in quibus versantur quotidiani divitiarum usus, sunt illa supernaturalis vitæ media & instrumenta quæ salvandæ deservient animæ, si hunc finem sibi dives proponeret, hoc est, si non aliter dives vellet esse dives, quàm quia Deus vult ipsum divitem; si non aliter divitias domi & foris impenderet, quàm prout scit velle Deum; si non aliter domos, mensam, vestes & cunctam suppellectilem sibi suisque vellet adornare, quàm ut placeret Deo, suæque animæ sciret expedire; tunc dives suis divitiis sic religiosè dispensatis, non minus sibi cœlum & salutem æternam operaretur, quàm dum eas in pauperes effunderet; quoniam ubicumque par est Dei voluntas, par ibi meritum & par est præmium. Sic est autem Dei voluntas, ut qui sunt hujus sæculi divites, in necessarios suos usus divitias suas convertant; ac proinde hoc unum illis superest, ut hanc Dei voluntatem in tali divitiarum usu spectare curent; & quantum cæteroquin ex abundantia poterunt juvandis largiri proximis, non negligant aut cunctentur. Hocque illud est quod iubebar Apostolus suo Timotheo: *Ut divitiis hujus sæculi præcipere non subtime sapere, non sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum, Bene agere, divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, com-*

municare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam. 1. Tim. 6.

At verò nisi sic bene agerent divites, vide quid accidat animanti projectis intimis; nonne simul à se vitam projicit? Sic planè dives cœlum deperdit & æternam salutem. Sic arbor non ferens fructum bonum, jubetur excidi & in ignem mitti; sic servus in oculis mittitur in tenebras, ligatus manibus & pedibus; sic omnis denique qui sibi thesaurizat & non est in Deum dives, omnino perit sicut ille, cui se in bonis suis nimis amanti dicitur, *Hac nocte animam tuam respicient à te; quæ autem parasti, cujus erunt? Non de luxu arguitur, non de impietate, non de avaria mente, sed tantum de illo fine quem sibi proponebat in suorum usu bonorum, quo scilicet commodè & jucundè illis fruere tur, nulla salutis facta mentione, ut cuius illud esset notum, quòd quibus poterat cœlum emi divitiis, his ipsis perderetur.* *Dives qui sursum respicit, ait sanctus Chrysológus, non incurvat se divitiis sed levatur; Unde & qui deorsum spectat, non levatur divitiis sed incurvat se & perit.* De his plura sequenti die, postremis in veritatibus.

Matth. 7.
Luc. 13.
Matth. 25.
Luc. 12.

Serm. 54.

SEXTA VERITAS. I

Non minus errat malus Dives, qui se excusat, quòd divitiarum non sint malæ; quàm si quis accusaret Divitem, quasi sint malæ divitiarum.

RATIO EST, Quia non minus errat qui se nocentem & peccantem excusat, quàm qui accusat innocentem.

Se d malus dives qui se excusat, quòd divitiarum non sint malæ, se nocentem & peccantem excusat? nam cum sit ipse malus ut supponitur, unde nam potest esse illa malitia, nisi ab ipso qui malè bonis utitur? Vel enim malitia est à divitiis, vel à divitiarum usu seu pravo affectu; non à divitiis, quia ipse proficitur non esse malus: nonne ergo ab ipsarum usu, aut potius ab ipso qui malè his utitur? *Sicut dixi, non mala res, vinum, sed mala ebrietas, inquit Divus Chrysológus, ita non mala res divitia, sed mala avaritia, mala cupiditas.* Ac proinde non minus errat malus dives qui se à malitia excusat, quòd divitiarum non sint malæ; quam qui divitem accusarent, quasi malæ essent divitiarum. Quod quidem infra uberius declaratur.

Hom. 2.

SEPTIMA VERITAS.

Quantumcunque sint necessariae & licitae divitiae, nunquam est tamen necessarium & licitum, velle esse divitem, sicut omnes volunt.

RATIO EST, Quia velle esse divitem sicut omnes volunt, est cupiditate ferri in divitiis; sic enim explicatur illud Apostoli, qui voluit divites fieri, Cupiditates accusavit, inquit S. Augustinus, non facultates: avaritia enim est, velle esse divitem, non autem esse divitem.

Sed quantumcunque sint necessariae & licitae divitiae, nunquam est necessarium & licitum, cupiditate ferri in divitiis; nam illa cupiditas prava est, & nihil confert ad ullam vitae necessitatem; satis enim est temperate & rationabiliter sibi cum Deo providere, unde vetantur sollicitudines in temperatae, cum ex multis earum damnis, tum quia nihil profunt, imò nocent. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, qua morgunt homines in interitum & perditionem: radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multum. De qua item cupiditate sic eleganter sub auri nomine S. Chrysologus: crudelitate Dominus, servus hosti, amando laedit, nudat ditando, etiam captivus aspectum, fidem frangit, violat affectum, vulnerat charitatem, turbat quietem, admittit innocentiam, docet furtum, suadet fraudes, &c. Cupiditatis autem male affectae nota haec certior ponitur, cum nisi repugnanter & invite pecuniam quis impendit, licet alioquin videat id esse rationabile, vel iustum, vel necessarium. Tunc possideri magis quam possidere divitias ille dicendus est, ut ait S. Cyprianus, confirmatque S. Ambrosius ex Psalme Regio: Bene, inquit, viros divitiarum appellavit David, non divitias virorum, ut ostendat eos non possessores divitiarum esse, sed à suis divitiis possideri. Quod & Seneca dilucide sic expressit, Sic divitias habent, quomodo habere dicimur febrim, cum illa nos habeat. Et nonnullis interjectis, tantum miscere vitia desiderium noli. Quo uno dicto, quae plura de cupiditate dici possent, continentur.

Hom. 13. in ser. 50. & Serm. de temp. 205.

1. Tim. 6.

Serm. 29.

L. 2. Ep. 2. l. de Nat. c. 14. Pl. 75.

Epist. 119.

OCTAVA VERITAS.

Odiolas facit divitias non solum paupertatis amor, sed timor. Si timetur inopia, magis timenda copia.

RATIO EST, Quia timor paupertatis est timor damni & miseriae; seu quod idem est, non timetur inopia nisi propter miseriam: unde quantum est major quavis miseria, magis timenda est.

Sed major est copia seu divitiarum miseria quam inopia; quidquid enim miserum haec habeat, totum est temporale, quod spe caeli possidendi facile mitigatur. At divitiarum miseria iacturam bonorum spiritualium & caelestium spectat in omnem aeternitatem, & sempiternas invenit penas, quarum metus à sacris incussus scripturis amarum reddit quidquid in divitiis potest esse jucundum; Quis enim Dives ad has non tremiscat voces? *Va vobis Divitibus! AGITE nunc Divites, plorate ululantes in miseriis vestris qua advenient vobis. Theaurisastis vobis iram in novissimis diebus.*

Quamobrem quae est proposita Veritas aperte pater, & ad ejus praxim discere, non aspiciendas tantum esse divitias quae parte sunt suaves ac jucundae, sed quae etiam sunt amarae & miserae, in quo certe multi errant, qui comparant malum temporale paupertatis, cum bono divitiarum; comparanda sunt enim mala cum malis, & bona cum bonis: Comparanda est miseria paupertatis cum miseria divitiarum, & haec recte judicanti cognoscetur longè major. Sic & comparanda jucunditas paupertatis cum jucunditate divitiarum, & illa tantò major apparebit, quantum est aeternitas major tempore, & caelum terra. Sic acute S. Petrus Chrysologus: *Si paupertatem vix ferre possumus temporalem, in aeternum mendicis fieri quis durabit qui militans non ad patriam mittit quidquid bellico judore conquirat, ut adolescentia labores senectus deliciose compenset? Et Christianus cui militare est id, quod vivit in saeculo, quomodo non cogitat ut pericula terrena, otium caelestibus consoletur? Unde & haec alia Veritas proponi possit:*

Si quod futurum est in aeterna vita, fieret in praesenti, nemo dubitaret pauperem esse Divite ditiozem.

RA.

RATIO EST, Quia futurum est in aeterna vita, ut pauper bene usus paupertate regnum caelorum possideat: Dives vero male usus divitiis, miserè pereat.

Sed si hoc fieret in praesenti vita: Si certò sciretur pauperem aliquem brevi futurum Regem, aut principem, aut aliqua simili dignitate donandum in multos annos; contraque de divite aliquo diceretur sic illum brevi devolvendum in extremam miseriam: Nemo dubitaret asserere pauperem illum, dum adhuc etiam pauper esset & alter dives, esse tam en altero divite ditio- rem ac beatio- rem; quia comparati simul, ratione temporis brevioris & longioris, sic censerentur miseri vel beati.

Sit Mardocheus hodie pauper, Aman autem dives; cras verò Mardocheus dives, & constanter dives; Aman autè pauper, & moriturus pauper; Quis hanc vicem certò sciens, non censeat Mardocheum, quo etiam die pauper est, ditio- rem Amano divite? Quis pauperis Mardochei, fortem non potius mallet quam Amani, quantumvis divitis?

Ergo si quod futurum est in aeterna vita, fieret in praesenti, nemo dubitaret pauperem esse divite ditio- rem; nemo non mallet esse pauper quam Dives: Quia hoc ipsum est quod revera fit in futuro; Quicquid hoc praesenti vitae spatio peragitur si cum aeternitate comparatur, tam breve est, ut verius de toto vitae decursu quantumvis longo, dici possit, hodie pauper, cras dives, quam si uno praesenti die tantum esset pauper; Quia, ut ait S. Petrus, *Vous dies apud Dominum sicut mille anni & mille anni sicut unus dies;*

Quid est igitur cur non ita omnes volunt esse pauperes? aut cur non ita Pauperes modo censeantur esse Divites ditiores: cum ex fide confiteatur quod quidquid futurum est in aeterna vita sit longè certius, longè beatius, longè diuturnius, quam quodvis huius vitae bonum? Certè hoc unum responderi potest, quod nulla fides est divitum Christi, nulla spes futurorum, solis praesentibus immoramur, solis visibilibus adhaeremus. *Everterunt sensum suum & declinaverunt oculos suos ut non viderent calum, neque recordarentur iudiciorum iustorum.*

Nec dicas, extremæ paupertatis malum tale esse, ut satis longam & tolerandam vitam efficiat. Nam praeterquam quod rara est tam extrema paupertas, nullus est etiam tam extremè pauper, qui se futura spe non recrearet, si certò sciret se futurum ditissimum, si tantisper pate-

retur. Adde quòd, Quò quis est pauperior, eò & ditior. Hæc est decima Veritas quæ declaratur in 3. p. ubi de votis in fine.

Et quia multi praetextu melioris boni, divitiis sibi putant servandas, contra opponitur.

UNDECIMA VERITAS.

Non est tam certum ad salutem servare sibi aliquid quod dones pauperibus, quam talem esse pauperem qui nec sibi nec alijs quidquam servet.

RATIO EST, Quia non est illud tam certum ad salutem, quod non est tam certò redactum ad opus; Neque enim aliter prodest saluti, nisi cum in opus venit quantum est in potestate operantis, *Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.*

Eccl. 51.

Sed servare sibi aliquid quod dones pauperibus, non est tam certò redactum ad opus, quam talem esse pauperem qui nec sibi nec alijs servet; Cum enim hoc semel factum est, relinquendo omnia, quid restat faciendum? At quisquis sibi servat aliquid quod donet pauperibus, non ita certò dat quod servandum; fit enim sæpe ut hoc pio praetextu habendi semper aliquid quod det pauperibus, multa sibi servet que nunquam det cum dare possit. Ubi advertit, non illud tantummodo latere mali quod nunquam datur quæ danda servabantur; sed quod ex cupiditate & peccato servantur, quæ finguntur servari ex charitate.

Sic præclare Theonas apud Cassianam primò loquens de decimis pe solvendis, tum de distribuendis elemosynis: *Necesse est, inquit, eum diu sardas aut negligit, aut in qualitate earum, aut in quantitate, aut in quotidiana distributione peccare. Qui enim jubetur ea quæ sua sunt infatigabiliter indigentibus ministrare, quamlibet ea summa fide ac devotione dispenset, tamen difficile est ut non laqueos peccatorum frequenter incurrat. In illos verò qui consilium Domini nõ spreverunt, sed omnem substantiam suam pauperibus prærogantes, sumpta sua cruce largitorem caelestis gratia subsequuntur, peccatum non potest dominari. Et paulò post: Is qui substantiam retinens mundicialem, aut decimas fructuum suorum atque primitias, aut partem pecuniarum constructus legis antiqua sanctione distribuit, licet peccatorum suorum ignem, maxime hoc elemosyna rore extinguat, impossibile tamen, est quantumvis opus suæ magnanimitate dispenses, ut se ad plenum*

Coll. 24. c. 31.

etnas

2. Pet. 3.

Dan. 13.

eruat à dominatione peccati, nisi forte per gratiam Salvatoris, cum re etiam ipsum affectum deposueris possidendi.

Unde evidenter patet proposita Veritas, quã sic confirmat S. Augustinus; Benefaciebant: inquit, qui de sua substantia Christo & discipulis eius necessaria ministrabant, sed melius qui omnem substantiam dimiserunt, ut expeditiores eundem Dominum sequerentur. Itemque rursus alibi, vel quisquis est author libri de Ecclesiasticis dogmatibus; Bonum est facultates cum dispensatione pauperibus erogare: melius pro intentione sequendi Dominum semel donare, & absolutum à sollicitudine cum Christo agere.

Sanctus autem Hieronymus contrarium huic Veritati dogma tamquam hæreticum vehementer exagitat in libro contra Vigilantium: Quod inquit, asseris eos melius facere qui utuntur rebus suis, & paulatim fructus possessionum suarum pauperibus dividunt, quam eos qui possessionibus venundatis semel omnia largiuntur; non à me, sed à Domino respondebitur: Si vis perfectus esse, vende, vende omnia que habes, & da pauperibus. Iste quem tu laudas, secundus & tertius gradus est, qua & nos recipimus, dummodo sciamus prima secundis & tertiis præferenda.

Itemque in Epistolis ad Julianum, Pammachium, Lucinium & alios qui de suis multa largiebantur, ut se tamen totos donent, adhortatur, his & similibus Verbis quæ sæpe repetit: Et tu quidem, Julianum alloquitur, bene facis, quod sanctorum diceris usibus ministrare, forere Monachos, Ecclesiis offerre plurima, Sed hæc rudimenta sunt militiae tuæ. Contemnis aurum, contempserunt & multi Philosophi, à quibus unus ut ceteros sileam, multarum possessionum pretium projecit in pelagus: Abite, dicens, in profundum, mala cogitationes, ego vos mergam, ne ipse mergar à vobis. Philosophus gloria avidus & popularis aura vile mancipium, totam semel sarcinam deposuit, & tu te putas in virtutum culmine constitutum, si partem ex toto asseras? Te ipsum vult Dominus hostiã virtutem, placentem Deo, te inquam non tua. Quod si te ipsum Domino dederis, & Apostolica virtute perfectus sequi caperis Salvatore, tunc intelliges ubi fueris, & in exercitu Christi quã extremum tenueris locum. Nolo tantum ea offeras Domino qua potest fur raperi, hostis invadere, proscriptio tollere, qua accedere possunt & recedere & instar undarum ac fluctuum à succedentibus sibi Dominis occupantur, at que ut uno sermone cuncta comprehendam, qua visis nolis, in morte de-

missurus es. illud offer quod tibi nullus hostis potest auferre, nullus eripere tyrannus, quod tecum pergat ad inferos, imo ad regna caelorum, & ad Paradysi delicias. Extruis monasteria, & multum à se sanctorum numerus sustentatur: Sed melius faceres, si & Ipse sanctus inter sanctos viveres.

Denique in vita sancti Hilarionis Abbatis refert hunc sanctum offerentibus sibi ad suos vel ad pauperum usus dona quæ videbantur non contemnenda, sic respondisse: Multis nomen pauperum occasio avaritia est: misericordia vero avaritiam non habet, nemo melius rogat quàm qui sibi nihil reservat. Quasi diceret, quod advertit S. Gregorius in moralibus; Fraudulenta est illa misericordia que seipsum destruit, reservando quod dandum esset: artificium est Dæmonis, qui cum à bono non potest aliquem avocare, pretendit majus bonum quò ipsum advocet & quo non ducat. Agnosce recedat & alijs exhibe quam declinet.

At ne quis etiam nomine divitis aut divitiarum fallatur:

DUODECIMA VERITAS.

Vix se ullus talem putat Divitem qualis in Evangelio improbat; Et vix tamen ullus est qui non sit talis.

RATIO quoad priorem partem manifesta est; Cum enim vix sit ullus ex ipsis Christianis qui propter illa quæ dicuntur in Evangelio contra Divites moveatur, & sibi prospiciat; certe non aliunde est quam quod vix ullus sit qui se talem putet Divitem qualis proferitur & condemnatur: Quis enim Christianus non credat Scripturis? Quis potè credat se in Scripturis condemnatum & nolit sibi prospicere? Quid est ergo quod sibi dives nō prospicit, nisi quia se divitem nemo putat? Tanta est divitiarum cupiditas, ut quantæcumque sint divitiæ jam comparatæ, plures semper ac plures expectentur; & in illo appetitu, non tanti faciant quæcumque possident, quàm quæ non habent, sicque se pauperes potius dicant quam divites. Est quasi pauper cum in multis divitiis sit, inquit Sapiens.

Ratio verò postremæ partis quæ est præcipua, sic ex præcedenti deducitur: Vix ullus est recipia dives, qui non sit talis affectu, vel avidius amando quæ possidet, vel cupidius desiderando quæ non habet; Hoc est enim quod ait Sapiens: Beatus dives qui inventus est sine macula, in ijs scilicet quæ possidet, & qui post aurum non abiit, non desiderando plura quam possideat: Nec speravit in pecunia & thesauro; Non inde

huius promittens quæ à solo Deo essent expectanda. Quis est hic & laudabimus eum. Id est, valde est rarus, vix ullus est qui sit talis, unde vix ullus est dives qui non nimis erga suas opes afficiatur, qui non plures desiderat, & qui non speret ac confidat in ipsis.

Sed talis est quem Christus in Evangelio suo designat, talis est de quo dicitur: *Quam difficile quis pecunias habent, in regnum Dei introibunt!* Non enim ipsæ pecuniæ, aut earum possessio condemnantur ut malæ, cum ipse Dominus loculos habuisse legatur: Et jam supra de his non nihil delibatum, unde restat solum condemnari cupiditatem, seu solos eos condemnari qui vel sua cupidius retinent, vel non sua cupiunt avidius, non quidem ut injustè possideant, sed tantum quia modum possidendi vel appetendi non servant, ut dictum est. Sic sancti Patres ad unum, quos inter S. Hilarius: *Habere, inquit, divitias, crimini non est, sed motus in habendo retinendus.* Sanctus quoque Ambrosius, *In pecuniis multi sunt lenocinia delictorum, non est autem census sed affectus in crimine.* Quod & repetit S. Gregorius: *Non est census in crimine, sed affectus.* Cuncta enim qua Deus condidit bona sunt: sed qui bonis male utitur, profecto agit ut quasi per edacitatis ingluviem, eo quo vivere debuit, pane moriatur: Sic & S. Augustinus discretè ait, *Apostolus cum dixerunt quis potest salvus esse, intellexisse omnes qui divitias amant, etiamsi adipisci nequeant, in divitum numerum computari.*

Quid ergo superest nisi ut vix ullus sit qui non sit talis, seu qui non is sit quem Christus reprobat aut reprobatum judicat, cum vix ullus sit qui non sit inordinatè amans pecuniæ, sive illam possideat, sive non possideat: Quotquot autem sic inordinatè amant pecunias, illi sunt Divites quibus est difficilissimum intrare cælum, quàm camelo foramen acus: non quod fortè semper ille amor pecuniæ sit lethalis, sed quod in alia facillè ducat, quæ lethum inferant, ut ait

Sapiens: *Si Divites fueris, non eris immunis à delicto; si enim securus fueris non apprehendes: & non effugies si præcurreris;* Id est, sive assequaris quod desideras, sive non assequaris; non effugies peccatum, quod ex horum alterutro provenit. Ac rursus Idem paulò post: *Qui aurum diligit, non justificabitur.* Id est, non erit sine peccato. Et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea: Id est, qui cupiditatem ita sequitur ut ab ea potius consumatur quam illam consumat & mortificet, sic ab ea magis ac magis in dies exardescente replebitur, ut ipse consumatur & pereat. Unde sic pergit: *Multi daci sunt in auri casus, & facta est in specie ipsius perditio illorum.* Quod sic intelligas ut non tantum ex auri pulchritudine & amore multi sint capti & decepti, sed quod multis ista deceptio non gravis videatur, non mortalis appareat, nulli fiat injuria, nulla ut putant admittatur injustitia. Sic quidem illis apparet, sic apparenter & in speciem, sese tuentur divites sive auri amatores; sed in specie ipsius perditio illorum: Hoc est quod illos perdit, quia rerum apparentia seu specie, non Veritate ducuntur. Res humanas & mortales ex apparenti metiuntur specie, suam ipsam Conscientiam ex illa formant mensura: non ex Evangelio, non ex Scripturis, non ex Divinis institutis: sicque peccant sæpe venialiter ubi se nihil peccare putant, quia nulla eis apparet peccati species: & eodem prorsus modo peccant mortaliter, cum se tantum venialiter peccare credunt; quia sic est maligna cupiditas ut impudè maligna sit, vel malum omne tegit ne videatur; vel quod non potest totum tegere, partem aliquam obteggit ut minus & levis appareat, sicque facilius admittatur. O quam ergo difficile dives intrabit in cælum, qui se nunquam agnoscit divitem nisi post mortem, cum videt cælum se non posse intrare quia dives fuit; & non cognovit, quia noluit. *Fili mendaces, filii nolentes audire legem Dei,*

Ecl. 11.

Ibid. 31.

Is. 30.

FERIA SEXTA,
 PETRO AC CÆTERIS APOSTOLIS
 RELINQUENTIBUS OMNIA, PROMITTIT
 CHRISTUS SUPREMAS JUDICAN-
 TIUM SEDES.

Tunc respondens, Petrus dixit ei, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis & vos super sedes duodecim tribus Israel.

Matth. 19.

VERITATES PRACTICÆ.

Huc etiam referri possunt decem Veritates quarum quinque jam supra sunt variis in partibus expositæ, tàm quinque aliæ breviter exponuntur.

Magis tenemur omnes affectu nostra relinquere, quam effectu Apostoli.

In 1. parte, Fer. 3. infra Hebdomadam 2. post Epiphaniam.

Qui non renuntiat omnibus, non potest esse Christi discipulus.

In eadem prima parte, Fer. 3. infra Hebdomadam sextam.

Nunquam melius sibi quis providet quam cum sibi nihil retinens, totum se Domino suæque omnia consecrat.

In eadem prima parte, in Festo S. Nicolai.

Quà latè patet mundus, nihil est uspiam ira contemnendum & reiinquendum, quam quod intus in te uno later.

In 2. parte, Fer. quinta infra Hebdomadam Quinquagesimam.

Non tam spectatur quid dones pro divinis, quam quid non dones.

In 3. parte, Fer. sexta infra Hebdomadam octavam. Quæ præcipue Veritas videri debet.

NUNC quæ his adjunguntur quinque aliæ, tam manifestæ sunt aut tam facile possunt ex dictis illustrari, ut satis esse videatur eas proponere. Conspirant autem eò singulæ, ut ad exemplum Apostolorum nobis esse omnia relinquenda persuadeamur.

PRIMA VERITAS PRACTICA.

Nulli melius sunt omnia, quam omnia relinquenti.

RATIO EST, Quis nulli melius sunt omnia, quam qui meliorem omnium usum & fructum habet. Quid enim ultra ex omnibus desiderari potest? *Et quid prodest possessori nisi quod cernit avitias oculis suis. Id est, usum & fructum divitiarum.* *Ecl. 1.*

Sed nullus meliorem omnium habet usum & fructum, quam qui relinquit omnia. Nam quod relinquenti omnia Christus promittit & donat, melior est omnium usum & fructus qui haberi possit. *Bonus donabo majoribus, DABO eis in domo mea & in muris meis locum, & nomen melius à filiis & filiabus: nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. HABETIS fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam. NIHIL habentes, & omnia possidentes.* *Ezech. 36. 1. 6. Rom. 6. 2. Cor. 6.*

Nulli ergo melius sunt omnia quam omnia relinquenti; Ac proinde quod ait Sapiens: *In omni dato, & dando, hilarem fac vultum tuum, quoniam Dominus retribuens est, & septies tantum.* *Ecl. 3.*

TANDEM

tantum reddet tibi. Huic affinis est illa quæ post in hac quarta parte declaratur:

Nunquam magis eris tuus, quam cum minus eris tuus, ut s[an]ctus Christi.

Hebr[æ]a 4. Hebdomada 24.

SECUNDA VERITAS.

Plura dat Christo qui dat omnia licet pauca & vilia quam qui multa & pretiosa, non datis omnibus.

RATIO EST, Quia plura dat Christo qui se totum illi donat, quam qui sua tantum. Non enim nostra sed nos querit. Et fortasse laboriosum non est homini relinquere sua, sed valde laboriosum est, relinquere semetipsum, ait sanctus Gregorius.

Sed qui dat omnia licet pauca & vilia, dat se ipsum Christo cum si alioquin se reservaret, non daret omnia, ut alibi declaratum est ex sancto Bernardo. Qui autem multa & pretiosa dederit non datis omnibus, non potest ita dici seipsum dare, nam ille ipse est quem reservat in sibi reservatis; unde Apostolus de illis Macedonibus qui supra virtutem voluntarij fuerunt, id est, qui sibi nihil reliquerunt, & postquam dederunt omnia, voluissent etiam plura dare, affirmat sic semetipsum dedisse Domino, quod de alijs qui minus liberales fuerunt, non diceret. Quamobrem manifesta est Conclusio, certa que Veritas, quod plura dat Christo qui dat omnia licet pauca & vilia, quam qui multa & pretiosa non datis omnibus; unde & quod Idem Apostolus, ibidem ait, ex alio Scripturæ loco liceat usurpare: Qui multum non abundavit, & qui modicum non minoravit. Id est, qui multum dedit & non totum dedit, non ita dando abundavit, sicut qui totum dedit, licet modicum dederit, nec enim in illo suo modico minoravit qui dedit omnia, seu quod idem est, nec enim minus dedit qui modicum dedit quam si plus dedisset, cum sua omnia dando, seipsum dederit, quo nihil Christus habet charius & pretiosius.

O quantus inde stimulus ad omnia relinquenda! Nihil habes pauper quod queraris de paupertate tua; Da quidquid habes, quantumcumque parvum & vile, tunc satis Deo dederis. Quid vero dives tibi aliquid servas, cum quidquid dederis, nisi des totum, minus dare convinceris quam pauper relinquens omnia. Sic præclare

sanctus Hieronymus: Apostoli quantum ad divitias, nihil quantum ad voluntatem, totum mundum pariter reliquerunt, Si offeramus opes cum anima nostra, libenter accipiet. Sed si perfecta desit oblatio animæ, quid sequitur nisi quod quidquid dederis non ita libens accipiet?

TERTIA VERITAS.

Væ Religioso non relinquenti omnia.

RATIO EST, Quia v[er]æ homini illi de quo dicitur: Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens immolat debile Domino: quia Rex magnus ego, dicit Dominus exercituum. Ipse est Dominus qui loquitur; & quantus ille Rex est ac Dominus, tantum loquelæ suæ poteris adhibere, quasi declararetur cur ille vir dolosus qui debile sacrificaret, esset maledictus, quia sic videlicet nefas est tantæ Majestati offerre quod minus est, cum habeat aliquid majus quod offerat.

Sed Religiosus non relinquens omnia, cum religionem profiteretur nuncupatis Deo votis, dolosus ille est qui habet in grege suo masculum & votum faciens immolat debile Domino. Nam masculum comparatum debili nihil aliud est, quam aliquid melius & pretiosius quod sacrificari posset. Hoc autem habet religiosus omnis cum habeat voluntatem & intellectum, cupiditatem & alios quo suis affectus, quos si omnes ac seipsum totum relinqueret, certe quod est melius ac pretiosius Deo immolaret. Cum vero non sic seipsum relinquit, quidquid donet non nisi debile immolat, quia longe minus est quod dat, quam quod servat, cum ut dictum est, in his quæ servat, seipsum servat, quod longe majus ac melius est cæteris omnibus datis, quam sit masculum aut pingue animal debili comparatum. Deinde dolosus est qui sic Deum defraudat sua gloria, seque ipsum suo merito; Dolosus est quia dolo malo rem sacram peragit Dolosus est quia Superiorem decipit qui putat se admittere hominem omnia relinquentem. Dolosus est, quia fingit se Religiosum esse velle quod non vult, non relinquens omnia; Dolosus est quia quod servat obtegit, & si posset ipsum celaret Deum. Optenè omni dolo & omni fallacia!

Væ igitur Religioso non relinquenti omnia, nam ille est maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens immolat

debile Domino. Ille est Cain ad cuius munera Dominus non respexit; vel unus est illis est de quibus dicitur: *Pa illis qui in via Cain abierunt.* Ille est denique qui expressis & disertis verbis à Sapiente admonetur: *Ne sis incredibilis timore Domini; & ne accesseris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non scandalizeris in labiis tuis. Attende in illis ne forte cadas, & adducas animam tuam in honorationem, & revelet Deus absconsa tua, & in medio Synagoga elidat te: quoniam accessisti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.* *CVR tentavit Satanias cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agris? Nonne manens tibi manebat? Pege audire vel legere, vel tremere ad audita & lecta, quæ de Anania & Saphira narrantur.*

Gen. 4.
S. Iudas,
Ecc. 1.

Act. 1.

QUARTA VERITAS.

Sua omnia melius relinquit qui se relinquit non relictis suis bonis: quàm qui sua bona relinqueret, se non relictis.

RATIO EST, Quia is sua omnia melius relinquit qui finem melius attingit propter quem omnia relinquuntur; Nam finis semper est melior; seu semper melius est habere finem quàm media, quæ non aliter impenduntur quàm ut finis habeatur. Unde Sapiens vel maximè deplorandum illum affirmat qui cum frustra laboret, laborare tamen non cesset.

Ecc. 4.

Sed seipsum relinquere, finis est propter quem cætera bona omnia relinquuntur: relinquuntur enim, ut ait S. Thomas, *tanquam impedimenta Charitatis & unionis cum Deo*; Non sunt autem impedimenta, nisi quatenus nos nobis ipsis inordinate alligant & nimis affigunt, unde ut tollantur tanquam impedimenta, debent sic tolli ut nos à nobis ipsis divellant, & disjungant, quæ divulsio & disjunctio si non sequeantur, frustra relinquuntur. Sic exprèsse sanctus Bernardus ad hæc Petri verba: *Ecce nos reliquimus omnia: OMNI A sane dixerim, inquit, non tantum possessiones, sed etiam cupiditates, & eas maxime. Plus enim Concupiscentia mundi quam substantia nocet. Et hæc fugiendarum causa dicitur præcipua est, quod aut vix, aut nunquam sine amore valeant possideri.*

2. 2. q. 86.
a. 7.

Unde ad Conclusionem & praxim Veritatis

sic Idem consequenter peigit: *Age ergo qui relinqueris universa disponis, te quoque inter relinquenda numerare memento, imò vero maxime & principali: et abnega semetipsum, si desideras sequi eum qui exinanivit propter te semetipsum* Ec quæ plura tibi piolequitur quæ jam ex parte sunt descripta in ea Veritate, quæ præ cæteris supra notata est ut consuleretur, Videri etiam debet alia quæ illi affinis est;

Quod præsertim spectat Christus, non est quid ad se afferas, sed quid à te auferas,

In 3. parte, Feria 3. Hebd. 13.

QUINTA VERITAS.

Ne terrearis difficultate relinquendi omnia: minor est difficultas omnia relinquenti, quam partem aliquam.

SENSUS EST, quod licet ille actus relinquendi omnia possit esse difficilior, quam ille quo pars aliqua tantum relinqueretur: tamen ubi semel exhaustus est ille labor, tunc in omnem vitam minor est difficultas cujuslibet Virtutis exercendæ quàm si non essent relictis omnia.

Ratio est manifesta ex ante dictis, quia qui relinquit omnia seipsum relinquit, id est, omnem inordinatum affectum complacentiæ vel displicentiæ circa virtutum objecta, aut non potest dici reliquisse omnia,

Sed illi qui seipsum sic relinquit, minor est difficultas cujuslibet exercendæ Virtutis, quàm illi qui se non ita perfectè relinquit. Nam tota difficultas inde oritur quod repugnet affectus, quæ si repugnantia sublata fuerit, ut reversa tollitur in relinquendo seipso, tam certum est minorem restare difficultatem ad omnes virtutum actus, quam verum est minorem ab illis esse repugnantiam. *Tunc saliet sicut cervus, claudus: Tunc erunt præva in directâ, & aspera in vias planas. Tunc qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, assumunt penas sicut aquila, current & non laborabunt: ambulabunt & non deficient. Tanti refect semel excussisse grave illud jugum amoris proprii, & in veram libertatem filiorum Dei transivisse. Si abstuleris de medio tui caventem: orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tua erunt sicut meridies. Et requiem tibi dabit Dominus, emper. v. descendent vestris, ait Sapiens, quia mortuum labora-*

133.

Ibid. 40.

Ibid. 5.

Ecc. 5.

lora-

*boravi. Et Inveni mihi multam requiem. Alio-
quin certe quid aliud expectari potest quam
quod supra ex libro Jobi dictum est, qui timet
punitam, cadet super illos nix. Noli comparare la-
borem quem times in relinquentibus omnibus
cum labore relinquenti aliquid, vel cum requie
possidendi quod non vis relinquere: sed confer
laborem totius vitæ aut forsitan totius æternita-
tis, qui non relinquentem omnia sequitur, con-
fer inquam illum laborem cum alio quem me-
ritis: confer requiem quantulamcunque sentis
in usu rerum tuarum, cum interna vel æterna re-
quie, quæ certissimè promissa est relinquentibus
omnia, & videbis quam verè dixerit Sapiens, Est
qui multa redimat modi o presio, & restituit
ea in septuplum.*

*Sic sancti Patres sapienter observant eum qui
suavi jugo Christi nolit se subdere, quinque sibi
juga bouum emere quibus longè magis prema-
tur. Juga quinque, quinquè sensus carnis, ait S.
Augustinus, in quibus juga: nam duo oculi, dua
aures, geminae nares, & gustus lingua & palati ta-
ctus sit, & carnis voluptas sit forinsecus & iniri-
secus, Dicuntur autem bouum quia per sensus ter-
rena acquiruntur, & homines terrenis dediti no-
lunt credere nisi quod videant.*

*An verò, inquit S. Bernardus, comparatum
jumentis esse quis dubitet hominem qui sibi juga
emertit jumentorum, nisi quod eò sane ipsi quoque
jumentis convincitur stolidior, & bestialior bestiis
comprobatur, quod juga necessitatis eorum, pro-*

*pria ipse subeat voluntate? Quod enim illis natura
est, huic culpa, dum tanquam unum ex his qua ra-
tione caret, sine ratione regens & ipse sub corpo-
reis similiter sensibus incurvatur. Sed quid eum
juga subiisse cavimus? Arguamus magis emisse.
Illud enim stoliditatis miseranda, istud extrema da-
mentia est. Et post pauca. Quid ergo miser, pe-
juga boui distrahis animam tuam, qui jugum Christi sus-
cipiens emere poteris regnum Dei, mercari vitam,
lucrifacere Christum? Nam sine jugo interim
esse non potes homo nimirum qui natus es ad la-
borem. Sed grave jugum super filios Adam, ati-
que qui sequuntur eum: nam super eos qui Chri-
stum sequuntur, leve est & suave. Postremò ut
cetera sileam, cum sine jugo esse non possis, quale
hoc ipsum est, eligere potius quinque quam unum?
Tum pergit ostendere quam grave sit jugum
illud quinque sensuum, unde est sensualitas ap-
petitus, repugnantia voluuntatis, & difficultas
omnium quæ ad salutem comparandam exi-
guntur, unde se illi expediunt qui semel juga
illa excutiunt relictis omnibus ut se summunt
suavi jugo Christi. Nonne id vides satius? Quid
est ergo quod non exequeris? Quod enim meum
erat, fecit tibi. Sic Elias Elizeum arantem in ju-
gis bouum, ad cultum Dei vocavit. Sic Elizeus
starrum madatis bobus & relictis omnibus se-
quutus est vocentem Eliam.*

*Ecce nos
relinqui-
mus om-
nia.*

3. Reg. 19.

*Vide infra in hac part, Feria 6. Hebdom. 22.
de suavi jugo Christi.*

S A B B A T O.

**SVA RELINQUENTI PROPTER
CHRISTUM CHRISTUS PROMITTIT
CENTUPLUM, ET VITAM
ÆTERNAM.**

*Et omnis qui reliquerit domum vel fratres aut sorores, aut patrem aut mo-
trem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centu-
plum accipiet, & vitam æternam possidebit.
Matth. 19.*

VERITAS PRACTICA.

*Qui se dicit sua reliquisse, nec contentus vi-
vit, mentitur, aut mendacem facit Chri-
stum.*

*RATIO EST, Quia qui se dicit sua reliquisse, non
horum centuplum accepisse, mentitur, aut
mendacem facit Christum, qui sua relinquenti
promisit centuplum,
Sed qui dicit se non vivere contentum, dicit se ho-
rum qua reliquit non accepisse centuplum,
Ergo*

Ergo aut mentitur aut mendacem facit Chriſtum; Quod utrumque cum ſit horrendum, ſateri magis expedit eum qui contentus non vivit, ſua non reliquiſſe, vel poſitis ſuaderi debet ſua verè relinqueret, ut contentus vivat.

I. PUNCTUM.

ARBITROR, inquit ſanctus Bernardus, verba lectionis huius ea eſſe de quibus ad immortalis ſponſum à ſinibus terra clamat Eccleſia: Propter verba labiorum tuorum cuſtodiri vias duras. Hac nempe ſunt Verba qua contemptum mundi in univerſo mundo, & voluntariam perſuaſere paupertatem hominibus. Hac ſunt verba qua Egyptum ſpoliant, & optima quaſque ejus viſa deripiunt. Hic ſermo virtus & efficax convertens animas foelicis amulatione ſanctitatis, & veritatis promiſſione fidei. Et poſt multa, particularius agens de centuplo de vita æterna promiſſis; Habetis, inquit, filii Adam promiſſionem viſa ejus qua nunc eſt, pariter & futura, ut obſtruatur omne os loquentium iniqua, & confundantur omnes iniqua agentes ſuper vacuè. An non ſuper vacuè penitus agit iniqua qui non modo fruſtruoſus ſed etiam jucundus, non modo ſalubris ſed etiam ſuavis Deo poterat ſervire quàm mundo?

Ex quibus ſancti Patris, imo & ipſius Chriſti Domini verbis duo illa colliguntur, ad commendationem Religioſi ſtatus, quæ ſummam foelicitatum omnium faciunt juxta illud Poete,

Horat.

Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci. Quid enim utilius quàm pro uno dato centum accipere? Quid porro ſimul jucundius quàm quod accepto centuplo percipitur, nempe in præſenti vita, vitæ ipſius interna jucunditas, & futura certitudo Beatitude? O verè bonus & ſuavis Dominus iis qui ſerviunt ei! O quam magna multitudo dulcedinis tua Domine quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amanti- bus, quid ſoro corde tibi ſervientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tua. Et quæ plura pergit Author de Imitatione Chriſti.

L. 3. c. 10.

Sed quare ergo triftis es aliquando, anima mea, quare sæpè conturbas me? Quid eſt quod tam aliè inſonat auribus noſtris, iſta centuplicata promiſſio, & tam parum cordibus ſentitur, cum tamen non aurium ſed cordium ſit retributio? Hoc modò eſt examinandum, & ex propoſita veritate neceſſariò concludendum, aut Religioſum qui reliquit omnia nunquam

poſſe rationabiliter dicere ſe non eſſe contentum, aut ſi dicat ſe omnia reliquiſſe, nec tamen contentum vivere, proſeſto mentiatur neceſſe eſt, aut mendacem faciat Chriſtum.

Ratio eſt tam aperta, quàm ſi quis diceret ſe non accipiſſe centuplum poſtquam ſua reliquit: Nonne iſtè maniſeſtè mentiretur, aut mendacem faceret Chriſtum? Nam ut jam sæpe oſenſum eſt, ſi contradicentium altera vera eſt, altera neceſſariò falſa eſt: ſunt autem hæc due propoſitiones, Relinquens ſua centuplum accipiet; Et centuplum non accipiet: omnino contradicentia, ac proinde neceſſe eſt, ut ſi verum eſt quod de relincente ſua Chriſtus dicit, centuplum accipiet; omnino falſum ſit & mentiatur qui dicit ſe ſua reliquiſſe, & non accipiſſe promiſſum illud centuplum. Aut ſi verum eſt affirmaret qui dicit ſe ſuis derelictis carere centuplo, nonne mendacem faceret Chriſtum qui quod promiſit non dedit? Ero ſpiritus mendax in o. 3. Reg. 21.

re omnium Prophetarum ejus, inquiebat Satan de Achabo per Prophetas decipiendo. Sic enim ſe ſpiritum mendacem fecit, cum inſpiravit Prophetis ut dicerent futurum Regem victorem, qui vincendus erat. Sic plane, quod abſit cogitare, ſed tamen dicendum eſt, ſic ſpiritum mendacem in ore Chriſti faceret, qui diceret Chriſtum non ei dediſſe centuplum cui promiſerat. O quàm verè Job, imperitè loquentes de Divinis, oſtendit eſſe fabricatores mendacii, & lib. 31. cultores perverſorum dogmatum.

II. PUNCTUM.

SED qui dicit ſe non contentum vivere, ſcilicet eorum qua reliquit ſe non accipiſſe centuplum.

Nam ipſum eſt quo quis contentus poteſt vivere, quod iſto centuplo propriè debet intelligi. Sunt quidem aliqui, ut Caſſianus qui de centena multiplicatione temporalium interpretentur. Sunt alii ut ſanctus Hieronymus, qui de ſpiritualibus bonis intelligant qua comparatione & merito ſui ita ſunt, quaſi ſi parva numero centenarius numerus comparetur. Sed illi ipſi Patres cæteri que omnes qui hunc Evangelii locum verſant, ad unum omnes teſtantur, quidquid ſit de aliis bonis, iſtud tamen præcipuè atque inter cætera intelligi, quod ſpectat ad animi tranquillitatem & quietem. Quod ita verum eſt, ut etiam ſi multa ſint in humanis quæ conturbent & affligant, non deſit tamen ex par-

re Dei quod ita eos consoletur & tranquillet, ut
verè & rationabiliter contenti esse possint. Et
hoc ipsum est quod expressè addidit sanctus
Marcus, *Neminem esse qui reliquerit omnia, qui
non accipiet centies tantum, nunc in tempore hoc
cum persecutionibus. Quasi diceret, etiamsi a-
liunde divexaretur, tamen ita abundabit illud
centuplum, ut in ipsa divexatione tranquillus
sit & contentus. Nempè hoc est, inquit sanctus
Bernardus, quod paulo antiè commemoravi, Tol-
lite iugum meum super vos & invenietis requi-
em. Mira novitas, sed ejus qui novum omnia fa-
cit. Iugum tollens, invenit requiem; relinquens
omnia, centuplum habet. Noverat hoc & ille ni-
mirum homo secundum cor Dei qui ei loqueba-
tur in Psalmo: Nunquid adhaeret tibi sedes in-
iquitatis, qui singis laborem in precepto? An hon-
sificus in precepto labor, onus leve, suave iugum,
crux inuncta? Quidquid affectio propria judi-
cet, securus esto, non Isaac, sed aries morietur:
non peribit tibi lactea sed contumacia, cujus
utique cornua de pibus harent, & sine punctio-
nibus anxietatis esse non potest: Tentat enim te
Dominus Deus tuus, nec mastrabitur Isaac ut o-
pinaris, vivens vivet, sed elevatus est utique su-
per ligna, ut in sublime gauderas, nec in carne pro-
pria sed in cruce Domini gloriaris.*

Et post multa de hoc argumento, Denique
nemo, inquit, sana mentis ampliore esse in vitiis
credat quam in virtutibus delectationem, pra-
sertim cum sit Deus virtutum, totius terra ju-
cunditatis fons, letitia & exultationis origo. Neq;
enim carni seu mundo aut maligno principi, sed
Christo utique servituro regnare est. Nonne hoc
credis? Nonne hoc doces alios? At nonne hinc
proinde est manifestum, quod qui dicit se non
contentum vivere, perinde est ac si diceret se
non accepisse centuplum? O dictum impiè!

III. PUNCTUM.

Quia se ergo dicit sua reliquisse nec contentus
vivit, mentitur, aut mendacè facit Christum?
Quia cum esse vel non esse contentum perinde sit
ac centuplum recepisse vel non recepisse, Quid
aliud dicere putandus est qui dicit se non con-
tentum vivere, quam se non recepisse centuplum
illud quod promissit Christus, ac proinde quod
sit mendax qui promissit: vel certè quod certius
est, non reliquerit illa sua qui de negato sibi
centuplo conquentur, aut nescire quid sit esse
contentum rationabiliter & Christianè quan-

tum fert hujus vitae conditio. Nam velle sensi-
tivas delectationes, & oblectamenta juvenilia,
non sunt hæc centuplum, quod promissit Chri-
stus, non sunt hæc certa mentis gaudia sed falsa
& mendacia, ut alibi visum est. Quantum verò
ad solida & interna quæ sola replent animam,
nemo minus debet de his dubitare quam de ipsa
vita æterna. Unde enim habes certius te vitam
habituram æternam, quam ex Christi promissis?
At ille centuplum si promissit eodem ore,
eàdem mente, ac isdem planè modis quo vi-
tam ipse promissit æternam, cur non centuplum
credes qui vitam credis æternam? Aut si de
centuplo dubitas, cur non de ipsa æterna vita?
Rectè enim S. Bernardus: Illud vehementius
arbitror admirandum, quod fideles magis in ma-
ximo quam in modico vilecimini, non enim ei dif-
ficile est dare centuplum in presenti, qui daturus
est vitam æternam in futuro. Qui daturus est
quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in
cor hominis ascendit, non modo centuplum dare
potest?

Quod & inculcans ibidem vehementius æ-
stimas, inquit, o homo, quia personarum acceptio
est apud Deum, & non omnes omnia relinquentes
tam copiosè consoletur? Noli esse incredulus, ac-
quisce vel veritati, de cujus testimonio nulli licet
dubitare fidei: Et omnis inquit, qui reliquerit
Patrem, &c. Neminem Christus excipit: miseri
igitur qui dicunt præter nos, qui excludunt semet-
ipsos, & accipiunt à beneficio generali. Nimirum
inimicos se judicant multo magis vita æterna, qui
nec ipsum quidem centuplum sperant. Sed quia
Deus verax est qui promissit, homo utique men-
dax est qui dissidit. Qua de re cum S. Abbas non
minus fructuosè quam fusè pergat dicere, sic
brevitati simul & utilitati consulamus, si ex toto
discursa selectiores quasdam sententias, sive ad
majorem Veritatis intelligentiam, sive ad au-
gendum perfectæ Renuntiationis affectum, col-
ligamus.

Scrutetur vias suas & studia sua qui promissam
centupli gratiam sibi deesse causatur: nec du-
bium quin inveniat angulum aut diversorium,
ubi scilicet aliquid reconderis quod non reliquit.

Non potest sibi Scriptura, qua tam certa ve-
ritate subnixæ, omnibus id sine exceptione promissit.

Sunt qui sibi retinent aliquid, proprio desiderio
aut fortasse consilio imporsuntius adhaerentes.

Sciolos sese faciunt & de se sibi aliquid reti-
nent, quos peccatis abnegasse & divina providen-

Vbi supra
de Verbis
Petri.